

Republika Slovenija

MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

INŠPEKTORAT RS ZA OKOLJE IN PROSTOR

URAD PREDSTOJNIKA

Dunajska 47

1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: 01 420 44 88, faks: 01 420 44 91

Šifra: 020-8/2006

Datum: januar 2006

POROČILO O DELU INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR

ZA LETO 2005

KAZALO

	UVOD	4
1.	INŠPEKTORAT RS ZA OKOLJE IN PROSTOR	5
1.1	PRISTOJNOSTI	5
1.2	ORGANIZIRANOST	5
1.3	KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA	6
1.3.1	Kadrovska struktura	6
1.3.2	Izobraževanje	8
1.4	INŠPEKTOR KOT PREKRŠKOVNI ORGAN	8
1.4.1	PN-vpisnik	8
1.4.2	ODL-vpisnik	10
1.4.3	Povprečnine	12
1.4.4	Zaključek	12
2.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO INŠPEKCIJE ZA OKOLJE IN NARAVO	13
2.1	PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA	13
2.2	ORGANIZACIJA DELA	13
2.3	UGOTOVITVE PRI DELU	14
2.3.1.	Kakovost zraka	14
2.3.2.	Ravnanje z odpadki	15
2.3.3.	Zaščita voda	23
2.3.4.	Varstvo narave	25
2.3.5.	Kemikalije in GSO	27
2.3.6.	Industrijsko onesnaževanje	27
2.3.7.	Hrup	29
2.3.8.	Elektromagnetno sevanje	30
2.4	ZAKLJUČEK	31
2.4.1	Statistični prikaz	32
3.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO PROSTORSKE INŠPEKCIJE	33
3.1	PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA	33
3.2	ORGANIZACIJA DELA	33
3.3	UGOTOVITVE PRI DELU	34
3.3.1	Gradbena inšpekcija	34
3.3.1.1	Prioritete po vrstah gradenj	34
3.3.1.2	Prioritete po območjih nadzora	36
3.3.1.3	Ukrepi za povečanje učinkovitosti nadzora	38
3.3.1.4	Redno nadzorstvo in druge aktivnosti	40
3.3.1.5	Tabela	43
3.3.2	Geodetska inšpekcija	45
3.4	ZAKLJUČEK	46

4.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO STANOVANJSKE INŠPEKCIJE	48
4.1	PRISTOJNOSTI IN ORGANIZACIJA	48
4.1.1	Stanovanjski zakon (SZ)	48
4.1.2	Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES)	48
4.2	UGOTOVITVE PRI DELU	49
4.2.1	Vsebinski prikaz obsega dela	49
4.2.2	Ukrepi in dejanja	50
4.2.3	Upravna izvršba	52
4.2.4	Prekrški	52
4.3	ZAKLJUČEK	53

UVOD

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor (v nadaljevanju IRSOP) je v letu 2005 opravljal nadzor predpisov iz delovnega področja tega organa na podlagi sprejetega letnega načrta nadzora. Pri tem lahko ugotovim, da je bil letni plan v vseh inšpekcijah dosežen, na določenih področjih nadzora pa tudi presežen. Še posebej pomembno pa je dejstvo, da so vsi inšpektorji s 1. 1. 2005 postali tudi prekrškovni organ na prvi stopnji. Vsi inšpektorji in nadzorniki so do sprejema novega Zakona o prekrških opravili predpisani strokovni izpit, ki jim dovoljuje izrekanje glob v skrajšanem postopku. To je za inšpektorje in nadzornike sicer dodatna obveznost iz delovnega razmerja, pomembno pa prispeva k represivni in tudi preventivni funkciji delovanja inšpektorja.

Kljub temu je bil inšpektorat deležen številnih nenaklonjenih odzivov, tako oseb, zoper katere je bil na podlagi zakona dolžan ukrepati, kot tudi oseb, ki so na podlagi podanih prijav o domnevnih nezakonitostih od inšpektorata terjale ukrepanje v obliki in obsegu, kot so si to pač predstavljale. Ob tradicionalni medijski podpori vsem trditvam o lenih, neučinkovitih in nesposobnih inšpektorjih trdim, da prav to poročilo o opravljenem delu z lahkoto ovrže te pavšalne ocene, ki med nas vnašajo nejevoljo in razočaranje.

Posebej je potrebno poudariti, da inšpektorji v IRSOP že od leta 1995, ko je bil inšpektorat ustanovljen ob praktično enaki kadrovski zasedbi, dobivajo nove pristojnosti za ukrepanje, ki so posledica nove zakonodaje ali pa se je pristojnost nadzora prenesla na ta inšpektorat. Poleg tega je bilo sprejetih ogromno novih zakonov, oblikuje se nova sodna praksa, z vstopom v Evropsko unijo pa se je razširil tudi krog predpisov, ki jih morajo inšpektorji uporabiti. Inšpektor, ki izdaja ukrepe, mora biti kar najbolj podkovan tako o vsebini predpisa, kot mora tudi obvladati procesno pravo, da lahko ob različnih procesnih zapletih izvede dokazni postopek v primeru kršitev, katere sankcionira in strankam nalaga odpravo nepravilnosti. Zaradi vsega navedenega se mora inšpektor ob napornem terenskem delu tudi stalno izobraževati. Mislim, da bi se morali vsi zavedati, da je izkušen inšpektor neprecenljiv in lahko traja leta, da ga naslednik enako kvalitetno nadomesti.

Bojana Pohar
Glavna inšpektorica RS za okolje in prostor

1. INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR

1.1 PRISTOJNOSTI

Splošne pristojnosti in naloge inšpekcijskega nadzora Inšpektorata Republike Slovenije za okolje in prostor so opredeljene v Zakonu o državni upravi (Uradni list RS, št. 52/02 in sprem.) in v Uredbi o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/03 in sprem.) ter v Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 56/02). Inšpektorat Republike Slovenije opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov in splošnih aktov, ki urejajo varstvo okolja in narave ter ekološki nadzor na državni meji, vodni režim, urejanja voda in gospodarjenje z njimi, racionalno porabo energije, urejanje prostora in naselij, graditev objektov in izvedbo gradbenih konstrukcij, izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte, stanovanjske zadeve in geodetske dejavnosti.

Posebne pristojnosti pa opredeljujejo materialni predpisi za posamezno področje nadzora, in sicer:

Okolje

- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 41/04) z vsemi podzakonskimi predpisi (185)
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 56/99, 31/00, 119/02, 41/04) z vsemi podzakonskimi predpisi (58)
- Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02) z vsemi podzakonskimi predpisi (126)
- Zakon o gensko spremenjenih organizmih (Uradni list RS, št. 67/02, 73/04) (10)

Prostor

- Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 110/02, 47/04) z vsemi podzakonskimi predpisi (cca 230 in še več sto standardov)
- Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 110/02) (23)
- Zakon o geodetski dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/00) z vsemi podzakonskimi predpisi (12)
- Zakon o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot (Uradni list RS, št. 52/00) z vsemi podzakonskimi predpisi (8)

Stanovanjsko področje

- Stanovanjski zakon (Uradni list RS, št. 69/03) z vsemi podzakonskimi predpisi (10)
- Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (Uradni list RS, št. 18/04)

1.2 ORGANIZIRANOST

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor je upravni organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. V skladu z Aktom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor v okviru tega organa delujejo naslednje organizacijske enote:

- Inšpekcija za prostor (67 gradbenih inšpektorjev, 1 geodetska inšpektorica, 17 nadzornikov)
- Inšpekcija za okolje in naravo, (54 inšpektorjev za naravo in okolje)
- Stanovanjska inšpekcija (5 stanovanjskih inšpektorjev),
- Služba za skupne in pravne zadeve,

- Oddelek za organizacijo in kadre,
- Območne enote: Ljubljana, Maribor, Celje, Koper, Kranj, Novo mesto, Nova Gorica in Murska Sobota.

Urad glavne inšpektorice Republike Slovenije za okolje in prostor ima sedež v Ljubljani.

Posamezne inšpekcije vodijo direktorji inšpekcij, ki vsebinsko vodijo svoje področje dela, ne glede na to, v kateri območni enoti so inšpektorji s področja inšpekcije.

Služba za skupne in pravne zadeve opravlja delo za celoten inšpektorat, podrejena je glavni inšpektorici.

Znotraj te službe so pravna, kadrovska, finančna služba in služba za informatiko ter tiskovna predstavnic.

Območne enote organizacijsko vodi vodja območne enote. V vseh območnih enotah so inšpektorji za okolje in gradbeni inšpektorji.

1.3 KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA

1.3.1 Kadrovska struktura

V Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor je bilo decembra 2005 zaposlenih skupaj 189 delavcev. Od navedenega števila je bilo 131 inšpektorjev. Glede na področje dela je bilo poleg glavne inšpektorice RS za okolje in prostor še 54 inšpektorjev za okolje, 70 gradbenih inšpektorjev, 5 stanovanjskih inšpektorjev in 1 geodetski inšpektor.

Tabela 1: Razmerje med inšpektorji in ostalimi delavci inšpektorata

INŠPEKTORJI	69,3 %
OSTALI	30,7 %

Razmerje med inšpektorji in ostalimi delavci inšpektorata

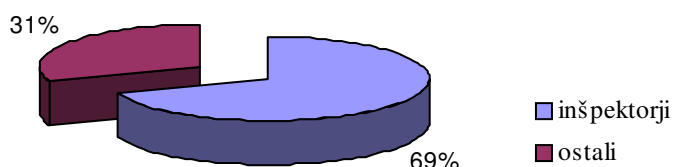

Tabela 2: Izobrazbena struktura delavcev inšpektorata

STOPNJA IZOBRAZBE	ŠTEVILO ZAPOSLENIH
magisterij	10
visoka izobrazba / univ.dipl.	135
višja izobrazba/inženir	4
srednja izobrazba	35
manj kot srednja / poklicna	5
SKUPAJ	189

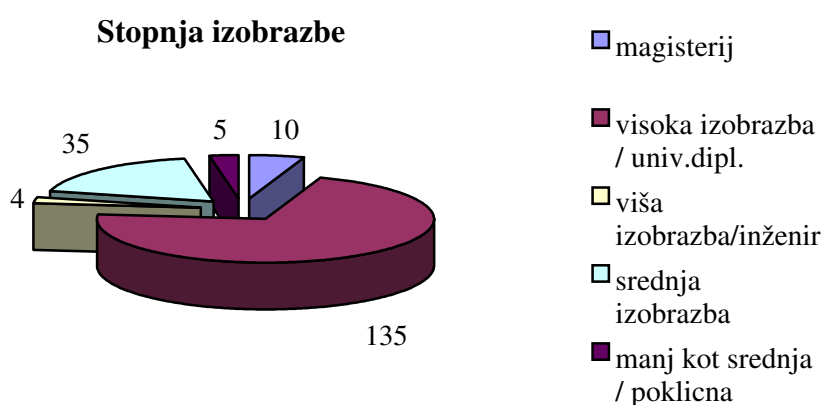
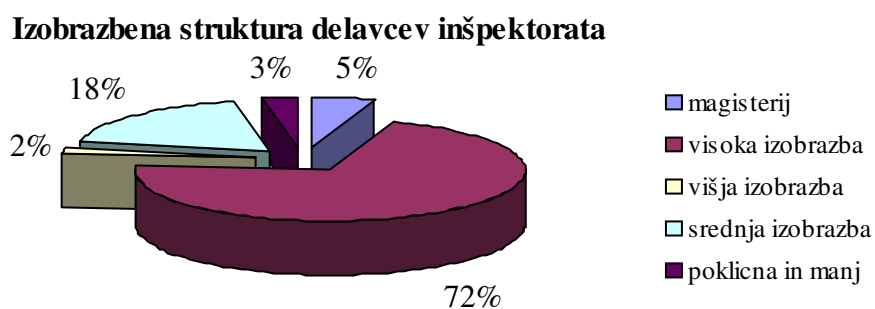

Tabela 3: Izobrazbena struktura delavcev inšpektorata

magisterij	5,29 %
visoka izobrazba	71,42 %
višja izobrazba	2,11 %
srednja izobrazba	18,51 %
poklicna in manj	2,97 %

Na Inšpektoratu je največ delavcev z univerzitetno izobrazbo, deset delavcev ima magisterij.

V letu 2005 novih zaposlitev ni bilo, nadomestili smo le delavce, ki jim je prenehalo delovno razmerje.

S 1. 4. 2005 je z Ministrstva za okolje in prostor, Inšpektorata Republike Slovenije za okolje in prostor, prešlo na Ministrstvo za gospodarstvo 21 energetske inšpektorjev in 6 rudarskih inšpektorjev. Prenos je bil vezan na prenos pristojnosti področja dela s področja energetike in rudarstva z Ministrstva za okolje in prostor na Ministrstvo za gospodarstvo na podlagi določbe 1. in 4. člena Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 123/2004).

1.3.2 Izobraževanje

V letu 2005 je Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor omogočil izobraževanje in usposabljanje zaposlenim skladno s Planom izobraževanja za leto 2005. Zaposleni so se udeležili 32 različnih oblik izobraževanja in usposabljanja na področju strokovnih vsebin, računalništva in tujih jezikov.

Največji delež izobraževanja beležimo na področju Inšpekcije za okolje in naravo. Izobraževanje in usposabljanje je potekalo doma in v tujini. V okviru delovanja EU-IMPEL mreže je bilo organiziranih več seminarjev in delavnic s konkretnih strokovnih področij nadzora. EU IMPEL mreža skrbi tudi za izmenjavo izkušenj in usposabljanje inšpektorjev za okolje.

Kljub relativno bogatemu izobraževalnemu programu pa ocenjujemo, da bo v naslednjih letih potrebno posvetiti še več pozornosti izobraževanju in usposabljanju inšpektorjev kakor tudi ostalih delavcev Inšpektorata. Za uspešno procesno delo je nujno potreben dostop do informacij z vseh področij dela inšpektorata in ne samo z zakonodajnega področja.

1.4 INŠPEKTOR KOT PREKRŠKOVNI ORGAN

S spremembo Zakona o prekrških (Ur. l. RS, št. 55/05 – uradno prečiščeno besedilo ZP-1-UPB2) je Inšpektorat RS za okolje in prostor postal prekrškovni organ. Inšpektorji izdajajo plačilne naloge in odločbe o prekrških. Na podlagi Pravilnika o oblikah in vsebinah posameznih zbirk podatkov pri prekrškovnih organih (Ur. l. RS, št. 108/04 in 138/04) sta bila vzpostavljena elektronska vpisnika prekrškov, in sicer posebej za prekrške, kjer so izdani plačilni nalogi (PN-vpisnik), ter posebej za prekrške, kjer so izdane odločbe (ODL-vpisnik).

Na podlagi pridobljenih podatkov iz navedenih zbirk oz. vpisnikov podajamo naslednje ugotovitve:

1.4.1 PN-vpisnik

Iz tabele št. 1 je razvidno število izdanih plačilnih nalogov po posameznih mesecih v letu 2005 in skupno število izdanih plačilnih nalogov v letu 2005. Tako je Inšpektorat RS za okolje in prostor skupno izdal 682 plačilnih nalogov. Od tega je 109 plačilnih nalogov še v evidenci, 102 plačilna naloga sta bila odstopljena v izterjavo Davčni upravi RS, 8 plačilnih nalogov je neplačanih, 373 plačilnih nalogov je plačanih, podanih pa je bilo 90 zahtev za sodno varstvo.

Tabela št. 1

Mesec	Št. izdanih plačilnih nalogov	Št. plačilnih nalogov v evidenci	Št. plačilnih nalogov na DURS	Št. neplač. plačilnih nalogov	Št. plačanih plačilnih nalogov	Št. zahtev za sodno varstvo
Januar	/	/	/	/	/	/
Februar	1	/	/	/	1	/
Marec	31	/	4	/	22	5
April	67	1	16	2	37	11
Maj	119	10	35	1	51	22
Junij	56	7	9	/	32	8
Julij	34	3	2	1	27	1
Avgust	88	14	8	/	52	14
September	95	11	13	2	53	16
Oktober	54	16	7	1	26	4
November	88	21	7	/	53	7
December	49	26	1	1	19	2
Skupaj	682	109	102	8	373	90

Iz tabele št. 2 je razviden skupen znesek obračunanih in izterjanih glob določenih s plačilnimi nalogi po posameznih mesecih v letu 2005 in skupno za celo leto 2005. Inšpektorat RS za okolje in prostor je v letu 2005 izdal za 105.750.000,00 sit glob, izterjal pa jih je v višini 29.890.000,00 sit. Pri tem pa moramo upoštevati, da se velika večina kršiteljev poslužuje plačila v 8-ih dneh in tako plačajo le polovico globe.

Tabela št. 2

Mesec	Znesek obračunanih glob	Znesek izterjanih glob*
Januar	/	/
Februar	50.000,00 sit	25.000,00 sit
Marec	4.420.000,00 sit	1.785.000,00 sit
April	8.640.000,00 sit	3.012.500,00 sit
Maj	16.460.000,00 sit	4.720.000,00 sit
Junij	9.180.000,00 sit	2.102.500,00 sit
Julij	5.030.000,00 sit	2.815.000,00 sit
Avgust	13.050.000,00 sit	4.675.000,00 sit
September	13.260.000,00 sit	3.305.000,00 sit
Oktober	12.750.000,00 sit	2.100.000,00 sit
November	15.960.000,00 sit	4.315.000,00 sit
December	6.950.000,00 sit	1.035.000,00 sit
Skupaj	105.750.000,00 sit	29.890.000,00 sit

* upoštevati je treba, da je velika večina plačilnih nalogov plačana v 8-ih dneh (polovica globe)

Iz tabele št. 3 je razvidno, koliko plačilnih nalogov je bilo izdanih na podlagi posameznega predpisa.

Tabela št. 3

Predpis	Št. izdanih plačilnih nalogov
SZ-1	121
Uredba o emisiji hlapnih organskih spojin v zrak iz naprav za skladiščenje in pretakanje motornega bencina	2
Uredba o hrupu v naravnem in življenjskem okolju	2
Uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju	1
ZGO-1	197
ZIN	332
ZON	2
ZV-1	8
ZVO-1	17

1.4.2 ODL-vpisnik

Iz tabele št. 4 je razvidno, koliko prekrškov je bilo ugotovljenih z odločbo o prekršku. Inšpektorji so v letu 2005 ugotovili 384 prekrškov. Od tega jih je 95 v evidenci, 1 je odstopljen v izterjavo Davčni upravi RS, 20 je neplačanih, 215 je plačanih, v 53-ih primerih pa je bila podana zahteva za sodno varstvo.

Tabela št. 4

Mesec	Št. izdanih prekrškov	Št. prekrškov v evidenci	Št. prekrškov danih v odstop DURS-u	Št. neplač. prekrškov	Št. plačanih prekrškov	Št. zahtev za sodno varstvo
Januar	/	/	/	/	/	/
Februar	6	2	/	/	4	/
Marec	5	/	/	/	5	/
April	24	3	/	1	14	6
Maj	47	4	/	3	28	12
Junij	46	6	/	4	29	7
Julij	28	7	/	/	17	4
Avgust	43	16	/	1	22	4
September	45	7	/	2	28	8
Oktober	45	11	1	5	27	1
November	61	18	/	4	30	9
December	34	21	/	/	11	2
Skupaj	384	95	1	20	215	53

Iz tabele št. 5 je razviden skupen znesek obračunanih in izterjanih glob določenih z odločbo po posameznih mesecih v letu 2005 in skupno za celo leto 2005. Inšpektorat RS za okolje in prostor je v letu 2005 izdal za 141.300.000,00 sit glob, izterjal pa jih je v višini 30.065.000,00 sit. Pri tem pa moramo upoštevati, da je bilo ugotovljenih 384 prekrškov in od tega izdanih 176 opominov, kar pomeni, da kršitelju ni bilo naloženo plačilo globe ampak le povprečnina.

Tabela št. 5

Mesec	Znesek obračunanih prekrškov	Število izdanih opominov	Znesek izterjanih prekrškov
Januar	/	/	/
Februar	/	6	/
Marec	1.150.000,00 sit	2	1.150.000,00 sit
April	1.810.000,00 sit	7	1.110.000,00 sit
Maj	26.160.000,00 sit	21	3.260.000,00 sit
Junij	26.700.000,00 sit	15	8.600.000,00 sit
Julij	14.280.000,00 sit	12	2.730.000,00 sit
Avgust	14.990.000,00 sit	14	1.580.000,00 sit
September	6.580.000,00 sit	25	1.080.000,00 sit
Oktober	23.060.000,00 sit	28	8.630.000,00 sit
November	22.600.000,00 sit	30	1.625.000,00 sit
December	3.970.000,00 sit	16	300.000,00 sit
Skupaj	141.300.000,00 sit	176	30.065.000,00 sit

Iz tabele št. 6 je razvidno, koliko prekrškov je bilo ugotovljenih z odločbo na podlagi posameznega predpisa. Pri tem moramo upoštevati, da je bila Rudarska inšpekcija do 31. 3. 2005 del Inšpektorata RS za okolje in prostor in je zato v izračunih upoštevana.

Tabela št. 6

Predpis	Št. izdanih prekrškov
SZ-1	41
Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja	2
Uredba o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega	2
Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda iz virov onesnaževanja	2
Zakon o evidentiranju nepremičnin, državne meje in drugih prostorskih enot	1
ZGO-1	221
ZIN	8
ZON	4
ZRud*	6
ZV-1	18
ZVO-1	79

* Rudarska inšpekcija je bila do 31. 3. 2005 del IRSOP

1.4.3 Povprečnine

V primeru, ko se o prekršku odloči z odločbo, se kršitelju naloži tudi plačilo povprečnine. Iz tabele št. 7 je razvidno, da je Inšpektorat RS za okolje in prostor v letu 2005 obračunal povprečnine v višini 5.208.000,00 sit in od tega izterjal znesek v višini 4.157.500,00 sit.

Tabela št. 7

Mesec	Znesek obračunanih povprečnin	Znesek izterjanih povprečnin
Januar	/	/
Februar	76.000,00 sit	/
Marec	68.000,00 sit	96.000,00 sit
April	220.000,00 sit	123.500,00 sit
Maj	725.000,00 sit	220.000,00 sit
Junij	619.500,00 sit	715.000,00 sit
Julij	313.500,00 sit	405.000,00 sit
Avgust	650.000,00 sit	323.000,00 sit
September	716.500,00 sit	420.500,00 sit
Oktober	583.500,00 sit	597.500,00 sit
November	603.500,00 sit	592.000,00 sit
December	632.500,00 sit	665.000,00 sit
Skupaj	5.208.000,00 sit	4.157.500,00 sit

1.4.4 Zaključek

V letu 2005 je Inšpektorat RS za okolje in prostor ugotovil 1066 prekrškov in tako oglobil kršitelje v višini 247.050.000,00 sit, izterjal pa je 59.955.000,00 sit. Skupno je plačanih 588 prekrškov, podanih je bilo 143 zahtev za sodno varstvo.

2. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO INŠPEKCIJE ZA OKOLJE IN NARAVO

2.1 PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA

Pooblastila in pristojnosti inšpekcije za okolje in naravo so opredeljena v naslednjih zakonih in iz njih izhajajočih podzakonskih aktih:

- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) (Ur. l. RS, št. 56/02)
- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1) (Ur. l. RS, št. 41/04)
- Zakon o vodah (ZV-1) (Ur. l. RS, št. 67/02)
- Zakon o ohranjanju narave (ZON) (Ur. l. RS, št. 56/99, 31/2000-popr., 119/02 in 41/2004)
- Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi (Ur. l. RS, št. 67/02, 73/2004)
- Drugi zakoni in podzakonski akti

Zaradi zelo velikega obsega pristojnosti smo uvedli specializacijo po glavnih področjih dela (okolje, narava, gensko spremenjeni organizmi, urejanje voda) in ustanovili strokovne skupine za posamezna področja nadzora, ki pa jih sproti vsako leto prilagajamo v odvisnosti od sprememb in izdaje novih predpisov. Strokovne skupine pripravijo navodila za poenoten nadzor za pomembnejša področja zakonodaje.

2.2 ORGANIZACIJA DELA

Načrtovanje

Delo inšpekcije za okolje in naravo poteka na podlagi letnega načrta dela, ki temelji na treh prioritetah, številu inšpekcijskih zavezancev in pričakovanih prijavah. Letni načrt pripravimo ob koncu leta in ga tekom leta prilagajamo, če je to potrebno glede na spremembe v zakonodaji. Načrt je izdelan na podlagi enake sheme razdelitve po področjih, kot je prikazan v priročniku za izvajanje zakonodaje Evropske Skupnosti – okolje, poglavje 22; v shemo smo dodali še poglavje elektromagnetnega sevanja. V letu 2005 smo v načrt nadzora vključili tudi nekaj akcij nadzora, ki so potekale istočasno na celotnem območju Republike Slovenije in so bile usmerjene v preverjanje le določenih zahtev predpisa. Rezultati takega dela so se izkazali učinkoviti in večstranski, zato bomo v bodoče s takim načinom dela nadaljevali. Zaradi velikega obsega pristojnosti so področja nadzora v načrtu razvrščena v tri prioritete. Področja razvrščena v prvo in drugo prioriteto smo obravnavali prednostno, tretja prioriteta pa je bila namenjena nadzoru okoljsko manj problematičnim zadevam ter odzivanju na prijave. Kriterij za razvrstitev v prioritete je bil v prvi vrsti pogojen z velikostjo vira onesnaževanja in njegovega vpliva na okolje, obveznosti, ki so jih morali zavezanci izpolniti v poročevalskem letu, upoštevali pa smo tudi poročevalske obveznosti do Evropske skupnosti.

Izobraževanje

Izobraževanje inšpektorjev je izredno pomembno za njihovo strokovno in kvalitetno delo, zato temu področju namenjamo precej pozornosti. Inšpektorji so se udeležili delavnic in seminarjev s strokovnimi vsebinami delovnih področij kot tudi izobraževanj o vodenju inšpekcijskih postopkov, organiziranih v Sloveniji, pa tudi v drugih državah, članicah EU. Največ inšpektorjev se je udeležilo izobraževanj na temo ravnanja z odpadki, delavnice na temo ozonu škodljivih snovi ter dveh delavnic na temo elektromagnetnega sevanja. Izobraževanj v tujini so se udeležili posamezniki. Po zaključku izobraževanja inšpektorji pripravijo kratko predstavitev in z novostmi seznanijo ostale inšpektorje.

Na tak način skrbimo za poenoten način dela in uvajamo dobre prakse. Nekateri inšpektorji so na posameznih delavnicah sodelovali tudi aktivno s svojimi prispevki.

Mednarodno sodelovanje

Poleg inšpekcijskega nadzora so inšpektorji sodelovali v različnih delovnih skupinah v okviru EU-IMPEL mreže (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law) in pri usposabljanju na področju nadzora. Ključno poslanstvo te mreže je prav izobraževanje, sodelovanje med organi in prenos dobrih praks na različnih področjih varstva okolja. V okviru EU-IMPEL mreže kot samostojna veja deluje IMPEL-TFS mreža (European Network for Implementation and Enforcement of Environmental Law – Transfrontier Shipment of Waste), ki je bila ustanovljena zaradi zelo specifičnih problemov pri nadzoru čezmejnega pošiljanja odpadkov. Pod njenim okriljem poteka več projektov, med njimi tudi »Seaport project«, v katerega je sedaj vključenih že 13 držav članic in 30 evropskih pristanišč. Koordinacijsko delo za Slovenijo opravlja Inšpektorat RS za okolje in prostor. Pri nadzoru poleg inšpekcije za okolje sodelujejo tudi predstavniki Agencije RS za okolje (organ, ki izdaja dovoljenja za čezmejno pošiljanje odpadkov), carinski organi in policija. Sodelovanje organov je zelo dobro. Prav tako naši predstavniki aktivno sodelujejo v EU IMPEL-TFS mreži.

Inšpektorji so sodelovali tudi na plenarnih sestankih EU-IMPEL mreže in v delovnih skupinah mreže ter pri pripravi in vrednotenju projektov s področja uveljavljanja in izvajanja okoljske zakonodaje.

Na področju varstva narave so inšpektorji sodelovali kot TAIEX eksperti pri izvedbi izobraževanj v državah, pristopnicah EU.

Inšpektorski informacijski sistem (OIS)

V letu 2005 smo v okviru projektne delovne skupine za posodabljanje in vzdrževanje okoljskega informacijskega sistema, ki je namenjen sprotnemu spremljanju stanja okolja pri onesnaževalcih in sprotnemu spremljanju učinkovitosti inšpekcijskega nadzora, izvedli korekcije in ga posodobili. Vsi inšpektorji so opremljeni z zmogljivimi računalniki, ki omogočajo normalno delovanje programa in sprotno vnašanje podatkov. V drugi polovici leta beležimo tudi večjo doslednost pri vnašanju podatkov, zato so izvedeni podatki kvalitetnejši od predhodnih obdobj. Dosledno sodelovanje uporabnikov ter posodabljanje sistema zaradi sprememb v zakonodaji je potrebno zagotoviti tudi v prihodnje.

2.3 UGOTOVITVE PRI DELU

Ugotavljamo, da smo planske cilje za leto 2005 na področju nadzora inšpekcije za okolje in naravo dosegli tako v številčnem kot vsebinskem smislu. Skupno je inšpekcija za okolje in naravo opravila 9421 pregledov kar predstavlja 118 % realizacijo. Na osnovi ugotovitev je bilo izrečenih skupno 4010 ukrepov in uvedenih 251 postopkov po Zakonu o prekrških. Stanje po posameznih področjih nadzora pa je naslednje:

2.3.1 Kakovost zraka

Nadzor po predpisih, ki urejajo področje kakovosti zraka, je inšpekcija opravila 314-krat in izrekla 116 ukrepov.

Nadzor velikih skladišč bencina (distribucijski centri) in bencinskih servisov

Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen na pregled velikih skladišč bencina (pretok 25.000 t/leto) in bencinskih servisov (pretok 100-500 m³/leto), za katera je prehodni rok za uskladitev emisij potekel v marcu 2005. Pregledani so bili bencinski servisi družbe Petrol d.d. in OMV, pa tudi servisi v lasti družbe Indema d.o.o. in Interina d.o.o. Za odpravo ugotovljenih nepravilnosti so bila izdana opozorila in odločbe, na podlagi katerih so zavezanci nepravilnosti odpravili ter opremili bencinske servise z napravami, ki omogočajo odvajanje spodrinjenih bencinskih hlapov, ki nastajajo pri polnjenju podzemnih naprav za skladiščenje bencina.

Opravljen je bil tudi pregled v družbi Petrol skladiščenje d.o.o. v skladišču naftnih derivatov Lendava in ugotovljeno, da je stranka opustila skladiščenje motornega bencina v navedenem skladišču in ne krši več določila predpisa.

Nadzor kakovosti tekočih goriv

Z novim Pravilnikom o fizikalno kemijskih lastnostih tekočih goriv, ki je bil sprejet v mesecu juliju 2005, je inšpekcijski nadzor nad Pravilnikom v celoti prešel na inšpekcijo za okolje in naravo. V poročevalskem obdobju je inšpekcija preverila distributerje tekočih goriv iz seznama ARSO. Ugotovljeno je, da distributerji nabavljajo tekoča goriva pri uvoznikih, ki zagotavljajo obratovalni monitoring kakovosti tekočih goriv, kar izkazujejo s poročili o kakovosti goriv. Pri izvajanju nadzora je bil identificiran proizvajalec biogoriv Intercorn Jerič Jože s.p., Gančani, kjer inšpekcijski postopek še ni zaključen.

Nadzor emisije hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila

Inšpekcija je v tem letu nadaljevala z nadzorom obratov, ki v svojih tehnoloških postopkih uporabljajo organske hlapne snovi (VOC). To so obrati za površinsko obdelavo snovi, predmetov ali izdelkov z uporabo organskih topil, še posebej za postopke apreture, tiskanja, premazovanja, razmaščevanja, impregniranja proti vlagi in drugega impregniranja, lepljenja, barvanja in čiščenja s porabo več kot 150 kg na uro ali več kot 200 ton letno.

Opravljen je bilo 249 inšpekcijskih nadzorov ter izrečenih 91 ukrepov. Neusklajenost je pri večini nadzorovanih naprav povezana z neizpolnjevanjem zahteve o predložitvi bilance topil in načrta zmanjšanja emisij hlapnih organskih spojin. Dvema upravljavcema naprav, ki uporabljata rakotvorne in mutagene spojine, je inšpektor izrekel opozorilo za izvedbo ukrepov zamenjave teh spojin z manj nevarnimi. Pri opravljanju nadzora so inšpektorji identificirali več novih zavezancev za prijavo naprav, zato so jih na to obveznost opozorili.

Glede na dejstvo, da Uredba o emisiji halogeniranih hlapnih organskih spojin (Ur. l. RS, št. 46/2002) v 24. členu zavezuje upravljavce kemičnih čistilnic k izvajanju obratovalnega monitoringa po programu, ki ga predpiše minister, je bilo pregledanih 65 kemičnih čistilnic po posredovanem seznamu ARSO in ugotovljeno, da je 14 čistilnic podpisalo pogodbo z izbranim izvajalcem obratovalnega monitoringa, 13 kemičnih čistilnic iz posredovanega seznama pa ne obratuje več. V vseh ostalih primerih so inšpektorji izrekli ukrep opozorila in kršitelje seznanili z višino globe (1.500.000 SIT). Vsi kršitelji so izpolnili predpisano obveznost pred potekom roka iz opozorila.

2.3.2 Ravnanje z odpadki

Na področju ravnanja z odpadki je inšpekcija opravila skoraj polovico svojih aktivnosti, saj je opravila 4462 nadzorov in izrekla 1646 ukrepov (opozorila, odločbe, sklepi) ter uvedla 164 postopkov o prekršku. Pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene pri posameznih zavezancih, so se nanašale predvsem na kršitve osnovnega pravilnika o ravnanju z odpadki (slabe evidence, neoznačevanje, neurejeno začasno skladiščenje).

Uspešno je bila izvedena akcija nadzora izvajanja javne gospodarske službe ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami komunalnih odpadkov. Inšpektorji so nadzirali izvajanje obveznosti, ki jih za to dejavnost določa Odredba o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (Ur. l. RS, št. 21/01), pri 65-ih izvajalcih javne službe. Kar 35-im izvajalcem so bili odrejeni ukrepi za odpravo pomanjkljivosti, ki so se najpogosteje nanašale na izdelavo programa ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami ter na ureditev oziroma zagotovitev zadostnega števila zbirnih centrov.

V okviru obiska veterinarske inšpekcije FVO za preverjanje veljavnih pravil EU za živalske stranske proizvode, ki niso namenjeni prehrani ljudi in živali, je v mesecu aprilu sodelovala tudi inšpekcija za okolje in naravo. Tako so bili v mesecu marcu v inšpekcijski nadzor vključeni proizvajalci mesno kostne in perne moke ter živalskih maščob (Koto d.d., Pivka Perutninarstvo in Perutnina Ptuj) in odstranjevalci (Termoelektrarna Šoštanj, Salonit Anhovo, Glin Nazarje in Eko-les), ki sežigajo ta odpadki. Inšpektorji so preko evidenc in evidenčnih listov preverjali količine proizvedene, oddane in odstranjene moke za leto 2004 in po dnevih za mesec april in december 2004 ter februar 2005. Nepravilnosti pri vodenju evidenc niso bile ugotovljene. Posebna pozornost je bila namenjena tudi izpolnjevanju pogojev iz dovoljenja glede poteka postopka sosežiga (temperature v peči, kontrola emisij v zrak). V podjetju Pivka Perutninarstvo so bile ugotovljene skladiščene stare količine perne moke, za katere je inšpekcija odredila odstranitev. Ker zavezanec odločbe še ni izvršil, inšpekcija vodi postopek prisilne izvršbe z denarno kaznijo.

Postopek prisilne upravne izvršbe z denarno kaznijo med drugim poteka tudi v družbah Kemiplas Dekani in Ladjedelnica Izola, in sicer v zvezi z odstranitvijo odpadkov, ki so nastali pri opravljanju dejavnosti v preteklih letih. V primeru podjetja Kemiplas gre za izvršbo odločbe za odstranitev vseh t.i. starih odpadkov, ki so nastali še pred uvedbo stečajnega postopka v takratnem podjetju Iplas in ki še niso odstranjeni v celoti. Do meseca marca je podjetje plačevalo denarne kazni, od meseca aprila dalje pa ne plačuje več in se izterjava opravlja preko DURS-a. V primeru Ladjedelnica Izola gre za odstranitev odpadnega peska, ki je bil odložen v Bošamarinu pri Kopru, zavezanec kazni ne plačuje, DURS pa ne opravlja izterjave z utemeljitvijo, da je podjetje v postopku prisilne poravnave.

Odpadna olja

Po pravilniku o ravnanju z odpadnimi olji so inšpektorji opravili 301 nadzor ter ukrepali v 61-ih primerih in izrekli 5 kazni.

Večjih kršitev pravil ravnanja na tem področju inšpektorji v tem letu niso ugotovili in lahko rečemo, da je to posledica večletnega rednega inšpekcijskega nadzora zavezancev, pri katerih odpadno olje nastaja. Izjema so predvsem manjša podjetja in samostojni podjetniki, pri katerih pa ponovno ugotavljamo nepoznavanje zakonodaje s področja varovanja okolja. Evidenčne liste o odstranjevanju odpadnega olja praviloma še imajo, nimajo pa načrtov gospodarjenja z odpadki in tudi ne izpolnjujejo obveznosti rednega letnega poročanja, kar pa se zaradi ukrepanja inšpekcije izboljšuje.

Odstranjevanje PCB

Na področju ravnanja z napravami, ki lahko vsebujejo poliklorirane bifenile, so inšpektorji preverjali predvsem izvajanje načrtov odstranjevanja naprav v okviru rednih pregledov zavezancev v industriji, dodatno so opravili tudi preglede v bolnišnicah. Ugotovljeno je bilo, da so bolnišnice že v letu 2003 in 2004 odstranile naprave, ki vsebujejo PCB. Tudi pri pregledu drugih družb ugotavljamo, da odstranjevanje PCB naprav poteka v skladu z izdelanimi načrti odstranjevanja.

Podjetje Iskra Kondenzatorji, d.d. iz Semiča ima na svojem industrijskem dvorišču skladišče nevarnih odpadkov PCB in s PCB-ji onesnažene zemljine. Po oceni je v skladišču, ki je bilo zgrajeno v osemdesetih letih, približno 10.000 m³ odpadkov onesnaženih s PCB. Odrejena je bila prepoved vnašanja novih odpadkov v skladišče. V nadaljevanju postopka bo potrebno določiti status skladišča oziroma nadaljnje ravnanje z odpadki, ki so v njem skladiščeni.

Baterije

Po Pravilniku o ravnanju z baterijami in akumulatorji so inšpektorji opravili 139 nadzorov ter izrekli 17 ukrepov, kar dokazuje, da je to področje pri zavezancih dokaj urejeno. Zbiranje odpadnih baterij in akumulatorjev je urejeno v skladu s predpisi, zbirna mesta so opremljena z ustreznimi napisi, evidence zbranih odpadnih baterij in akumulatorjev se vodijo. Manjše nepravilnosti so bile ugotovljene v nekaterih avtomehaničnih delavnicah, kjer pa so nepravilnosti odpravili na podlagi inšpekcijskih opozoril in odločb.

Titanov dioksid

V skladu z letnim načrtom dela je bilo v Cinkarni Celje, kot edinem slovenskem proizvajalcu titanovega oksida, opravljeno 5 inšpekcijskih pregledov po Uredbi o količini odpadkov iz proizvodnje titanovega oksida, ki se odvajajo v vode, in o emisiji snovi v zrak iz proizvodnje titanovega oksida. Cinkarna Celje je kljub neurejenemu statusu izvajalca monitoringa in nepotrjenemu programu monitoringa redno izvajala meritve onesnaženosti okolja in pri pripravi poročil upoštevala navodila ARSO in inšpekcije. Iz zadnjega poročila o monitoringu onesnaženosti okolja je razvidno, da se stanje okolja na vplivnem območju Cinkarne v letu 2004 ne razlikuje bistveno od prejšnjih let.

Embalaža

Inšpekcijski pregledi so bili opravljeni v skladu s planom in priporočilom priročnika. Tako so inšpektorji opravili 258 inšpekcijskih nadzorov in zaradi ugotovljenih nepravilnosti ukrepali v 102-eh primerih.

Izpolnjevanje obveznosti po Pravilniku o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (poročanje, pogodba z družbo, ločeno zbiranje, vodenje evidenc...) je inšpekcija preverjala v sklopu integriranega inšpekcijskega nadzora pri zavezancih v industriji in obrti. Problem, ki smo ga pri tem zaznali je, da samostojni podjetniki v večini primerov ne ločujejo embalaže od komunalnih odpadkov, kar ima za posledico neurejeno ravnanje z odpadki in neporočanje o ravnanju z odpadno embalažo.

V letu 2005 so inšpektorji izvedli tudi nadzor pri vseh uvoznikih, trgovcih in končnih uporabnikih, ki so podpisali pogodbo s Slopakom, vendar niso izdelali letnega poročila o embalaži za leto 2004. Razlog za tako ravnanje je bil v nepoznavanju predpisa oziroma pomanjkljivem informiranju o obveznosti poročanja. Na podlagi inšpekcijskega ukrepanja (opozorila) so vsi zavezanci izpolnili to obveznost.

Komunalna in industrijska odlagališča

Pri nadzoru odlaganja odpadkov in delovanju odlagališč so inšpektorji ugotavljali predvsem nepravilnosti v zvezi s skladiščenjem odpadkov, vodenjem evidenc ter odlaganjem azbestnih odpadkov. Problematika odlaganja azbestnih odpadkov je na območju države različno prisotna. Vsa odlagališča za nenevarne odpadke (6) na območju OE Koper imajo v skladu z izdanimi dovoljenji določena odlagalna polja za odlaganje azbestnih odpadkov tako, da je predvsem fizičnim osebam omogočeno oddajanje. Prav tako ima odlagališče Mala Mežaklja urejeno odlagalno polje za odlaganje azbestnih odpadkov, na odlagališčih Tenetiše, Kovor in Metava pa so polja za odlaganje odpadkov, ki vsebujejo azbest, uredili na podlagi ukrepanja inšpekcije.

Na območju OE Nova Gorica je v inšpekcijskem postopku ugotovljeno, da na odlagališču Štrklepce sicer imajo določeno mesto za odlaganje teh odpadkov, vendar upravljavec odlagališča ne izpolnjuje predpisanih pravil dosledno. Na podlagi opozorila inšpekcije je upravljavec takoj pričel s prekrievanjem odloženih odpadkov ter polje tudi označil. Upravljavec je na ARSO tudi podal načrte neizvedenih del v postopku zapiranja vseh treh odlagališč inertnih odpadkov, ki so v njegovem upravljanju, v predpisanem roku, vendar potrditve le-teh še ni prejel.

Zaradi številnih pritožb krajanov je inšpekcija izvajala poostren nadzor na odlagališču Tenetiše. Upravljavcu odlagališča, Komunali Kranj, je bila v začetku leta 2005 izdana odločba o postavitvi ograje na celotnem območju odlagališča, druge neskladnosti z zakonodajo in okoljevarstvenim dovoljenjem pa niso bile ugotovljene.

Nerešen ostaja problem odlagališč odpadkov na Koroškem, saj kljub temu, da so bila za vsa obstoječa odlagališča izdana okoljevarstvena dovoljenja za obratovanje in so vsa odlagališča soočena s problemom pomanjkanja odlagalnih površin, projekt regijskega odlagališča kasni z realizacijo. Za odlagališče v Černečah, v občini Dravograd, pa je bil začet postopek za zapiranje odlagališča.

Še vedno je nerešeno vprašanje odlaganja odpadkov v MO Maribor. Podjetje Snaga d.o.o. iz Maribora je na podlagi inšpekcijskih ukrepov prenehala z odlaganjem odpadkov na odlagališču nenevarnih odpadkov Pobrežje. Ker nadomestnega odlagališča še ni, se predelani-balirani komunalni odpadki MO Maribor začasno odlagajo na deponiji v Dogošah. Status tega prostora ni jasno določen (odlagališče/začasno skladišče), zato je tudi ukrepanje inšpekcije oteženo.

Problematična je tudi deponija galvanskega mulja Kobariško blato, kjer je v naravnem ilovnatem "bazenu" odložena večja količina odpadkov, ki nastajajo pri niklanju, kromatiranju, fosfatiranju in drugih proizvodnih postopkih galvanizacije. Deponija ni nadzorovana. Inšpekcija je v zadevi že 04. 03. 2002, skladno s svojimi pristojnostmi, predlagala ministrstvu odreditev priprave in izvedbe sanacijskega programa, vendar do nadaljnjih aktivnosti ni prišlo. S problematiko je bila seznanjena tudi lokalna skupnost.

Sežigalnice odpadkov in naprave za sosežig

Opravljen je bilo 11 inšpekcijskih nadzorov in izrečeni 4 ukrepi.

Sežigalnica nevarnih odpadkov Pinus TKI d.d. v Račah, ki je uvrščena tudi v skupino IPPC zavezancev, je v celoti usklajena z zahtevami zakonodaje. Opravljajo se trajne meritve emisij snovi v zrak in vodi se evidenca o količini in vrsti odpadkov, prevzetih na sežig. V letu 2005 je bil uspešno vgrajen dioksinski filter in s tem ni bilo več razlogov za omejitev sežiganja odpadkov, ki vsebujejo organsko vezan klor. Prav tako so bile na podlagi inšpekcijske odločbe izpolnjene obveznosti iz Pravilnika o sežiganju odpadkov glede kemične analize odvzetih 2% reprezentativnih vzorcev odpadkov in vgrajena naprava za preprečevanje prenosa prahu z vozili.

Predpisane trajne meritve emisij snovi v zrak se izvajajo tudi v Termoelektrarni Šoštanj, Ilmest d.o.o. Nova Gorica ter Salonit Anhovo d.d. v Anhovem. V Salonit Anhovo d.d. so uredili tudi avtomatsko kontinuirano doziranje odpadnih gum v peč skladno s potrjenim sanacijskim programom.

Odstranjevanje azbestnih odpadkov

Na področju nadzora po predpisih o ravnanju in odstranjevanju materialov, ki vsebujejo azbest, je inšpekcija opravila 98 nadzorov, ukrepala v 28-ih primerih ter uvedla 2 postopka o prekršku.

Inšpekcija je nadzirala predvsem izvajanje rušitvenih del na večjih gradbiščih (Kranj, Šenčur, objekti Filc d.d., Mengeš, objekti bivše vojašnice v Podskrajniku) ter pri izvajalcih oziroma investitorjih krovskih del, ki so odstranjevali azbestno cementne kritine (Občina Litija - zamenjava strešne kritine na objektu VVZ Litija – enota Najdihojca, VVZ Litija - enota Ciciban Šmartno, Terca d.o.o. Šentrupert - zamenjava strešne kritine na stanovanjskem bloku v Litiji...). Ugotovljeno je bilo, da so bili odpadki v večini obravnavanih primerov odloženi tako, kot to določa predpis.

V zvezi z rušenjem stare Cinkarne je inšpekcija od upravljavca zahtevala, da predloži načrt gospodarjenja z gradbenimi odpadki, ustrezno odstrani salonitno kritino ter predloži ocene za ostale gradbene odpadke. Predpisane zahteve je zavezanec izpolnil.

V primeru, ko so bili azbestni odpadki, ki so uvrščeni med nevarne odpadke, odloženi v okolje v nasprotju s predpisi (Kapusova ulica v Ljubljani), inšpekcija pa v ugotovitvenem postopku ni mogla ugotoviti povzročitelja teh odpadkov, je bila na podlagi načela subsidiarnega ukrepanja izdana odločba Vladi RS o odstranitvi teh odpadkov. Odpadki so bili odstranjeni v predpisanem roku.

Sanacija kamnoloma v družbi Salonit Anhovo d.d. poteka v skladu s sanacijskim programom. Za sanacijo uporabljajo izključno odpadno azbestno kritino, ki nastaja pri zamenjavi obstoječe kritine v tovarni.

Odpadne gume

V letu 2005 je bilo opravljenih vrsto pregledov pri večjih vulkanizerjih, avto serviserjih, prodajalcih, pri čemer večje nepravilnosti niso bile ugotovljene. Inšpektorji ugotavljajo, da se zaradi obveznosti plačila odstranitve izrabljenih gum v naravnem okolju pojavljajo večja črna odlagališča izrabljenih avtomobilskih gum, kjer pa povzročitelja oz. lastnika odpadka ni možno ugotoviti.

Zaradi nepravilnega ravnanja z odpadnimi gumami je inšpekcija ukrepala v družbi Sitar Pneumatic d.o.o. in podjetju MarenkK&CO., vulkanizerstvo, trgovina in druge storitve. Podjetje Marenk je odločbo izvršilo, Sitar Pneumatic center d.o.o. se je na odločbo pritožil.

Pregledani so bili tudi zavezanci po seznamu ARSO, ki niso izpolnili obveznosti rednega letnega poročanja. Ugotovljeno je, da v nekaterih primerih stranke niso zavezanci za poročanje, nekateri so prenehali z opravljanjem dejavnosti, ostali pa so v skladu z odrejenimi ukrepi izpolnili to obveznost.

Izrabljena motorna vozila

Inšpektorji so opravili 483 nadzorov, izrekli 202 ukrepa ter obravnavali 20 zadev po Zakonu o prekrških.

Inšpekcijski nadzor ravnanja z izrabljenimi vozili je v letu 2005 potekal v več smereh. V sklopu celoletne akcije smo nadzirali dejavnost avtoodpadov, izjave o lokacijah, izvajalce javne službe ter zbiralce in predelovalce.

Nadzor avtoodpadov: To so lokacije, kjer so fizične ali pravne osebe izvajale zbiranje (sprejem in razstavljanje) izrabljenih motornih vozil brez predpisanih dovoljenj. Pri večini so bili inšpekcijski postopki uvedeni že pred uveljavitvijo Uredbe o načinu, predmetu in pogojih opravljanja gospodarske javne službe ravnanja z IMV in Pravilnika o ravnanju z IMV, v letu 2005 pa so potekali izvršilni postopki. Skupno je bilo v letošnjem letu s teh nelegalnih lokacij odstranjenih 1800 izrabljenih vozil in njihovih posameznih delov, med njimi je bila počiščena tudi lokacija Avtodeponije v Ljubljani. V nekaterih primerih so izvajalci dejavnosti sami poskrbeli za odstranitev vozil-odpadkov, večinoma pa so bila vozila odstranjena v izvršilnem postopku inšpekcije s pomočjo izvajalcev javne službe. Na nekaterih lokacijah (avtoodpad Kaiser – še 500 vozil, avtoodpad Popović- še 150 vozil, avtoodpad Svenšek – še 40 vozil) v

letu 2005 ni prišlo do odstranitve vozil zaradi slabih vremenskih razmer in je koncesionar zaprosil za odlog izvršbe. Postopek odstranitve vozil oz. odpadkov v zadevi Avtoodpad Garbas je še v teku. Za vozila, za katera se je tekom postopka izkazalo, da niso odpadki, so inšpektorji zahtevali ustrezno skladiščenje, kar so zavezanci tudi uredili. Tekom izvajanja akcije so nekateri nosilci dejavnosti razstavljanja vozil (Srečo Vrhovec s.p., Avto Užmah Ivan s.p., Avtoodpad Cenc) pridobili predpisano dovoljenje in s tem legalizirali svojo dejavnost. Nekaj pa je tudi primerov, ki smo jih v letošnjem letu obravnavali na novo, tu pa postopki odstranitve vozil še niso zaključeni.

Nadzor izjav o lokaciji: Inšpekcija za okolje in naravo je v obdobju poročanja preverila 359 izjav o lokacijah vozil. Pri tem je bilo ugotovljeno, da je bilo 65 % vozil prodanih in ponovno registriranih, 18 vozil pa je bilo predanih v razgradnjo. 63 vozil je bilo ustrezno skladiščenih na lokaciji, kot je bilo navedeno na izjavi o lokaciji. V 10-ih primerih je bilo lastnikom izdano opozorilo o ureditvi ustreznega skladiščenja ali odstranitvi vozila z neustrezne lokacije, v 5-ih primerih pa so inšpektorji zadevo odstopili Inšpektoratu RS za notranje zadeve.

Nadzor zbiralcev in predelovalcev odpadkov: V družbah Dinos in Surovina so bili v vseh poslovnih enotah opravljeni inšpekcijski pregledi s poudarkom na ravnanje z IMV glede na veljavnost pridobljenih dovoljenj in izpolnjevanje ostalih pogojev pri ravnanju z odpadki. Na lokacijah, kjer so bile ugotovljene nepravilnosti, so bili izdani ustrezni ukrepi.

Nadzor izvajalcev javne službe ravnanja z IMV: Trenutno so v RS štiri izvajalci javne službe. V okviru rednega letnega načrta dela so inšpektorji izvajali nadzor nad izpolnjevanjem pogojev glede opremljenosti prevzemnih mest in centrov za obdelavo.

Odpadna električna in elektronska oprema

Sistem ravnanja z odpadno električno in elektronsko opremo se šele vzpostavlja, določbe predpisov še niso bile v celoti v veljavi, zato je bil inšpekcijski nadzor na tem področju bolj preventivne narave. Pregledi so bili opravljeni pri proizvajalcih električne in elektronske opreme, ki so bili opozorjeni na obveznost prijave proizvodnje in označitev EE opreme v skladu s 5. členom pravilnika. Vodenje evidenc in oddaja odpadne električne in elektronske opreme je bila preverjena tudi v okviru rednih pregledov pri večjih industrijskih dejavnostih.

Gradbeni odpadki

Na področju ravnanja z gradbenimi odpadki je bilo ugotovljenih veliko nepravilnosti in tudi izrečenih veliko ukrepov, tako investitorjem kot tudi izvajalcem gradbenih del. Inšpektorji za okolje so inšpekcijski nadzor opravili 385-krat, pri tem izrekli 196 ukrepov in uvedli 26 postopkov o prekršku. Kljub opravljenemu delu inšpektorjev pa se stanje le počasi izboljšuje, predvsem zaradi dejstva, da sistem zbiranja in predelave teh odpadkov še ni vzpostavljen v celoti in na območju cele države (pomanjkanje ustreznih deponij oziroma predelovalcev teh odpadkov). Inšpektorji pri delu ugotavljajo pomanjkljivo poznavanje določil predpisa s strani zavezancev, na drugi strani pa nedelovanje sistema povzroča nejasno razmejene odgovornosti med investitorjem in izvajalcem gradbenih del za ravnanje z gradbenimi odpadki. Ugotavljamo tudi, da upravne enote pri izdaji gradbenih in uporabnih dovoljenj ne upoštevajo določila predpisa.

Inšpekcija je izvajala nadzor izdanih gradbenih dovoljenj za rušitev in na podlagi prijav. Kot primer navajamo le nekatera gradbišča: Hofer d.o.o. - gradbišče diskontne trgovine v Litiji, gradbišče stanovanjsko poslovnega kompleksa Poljansko nabrežje Ljubljana, gradbišči industrijskih con na Škofljici v Ljubljani in na Rakeku, odstranitev objekta samskega doma v Kočevju, gradbišče podjetja Filc d.d. Mengeš, gradbišče trgovinskega kompleksa Bauhaus v

Ljubljani...). V večini obravnavanih primerov je bilo ugotovljeno, da načrt gospodarjenja z gradbenimi odpadki, ki je sicer obvezen sestavni del projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja, ni izdelan ali pa je pomanjkljiv v delu, v katerem bi morala biti določena lokacija končnega odlaganja oziroma način odstranitve teh odpadkov. Niti v enem od izdanih gradbenih dovoljenj ni bilo investitorju s strani upravnega organa naloženo, da bo moral za pridobitev uporabnega dovoljenja, kot sestavni del projekta izvedenih del, pristojnemu upravnemu organu priložiti tudi poročilo o gospodarjenju z gradbenimi odpadki, iz katerega bodo razvidne vrste, količine gradbenih odpadkov in način ravnanja z njimi. Opisano neupoštevanje okoljskih predpisov v postopku izdaje gradbenih dovoljenj za rušenje objektov ima za posledico nekontrolirano odlaganje gradbenih odpadkov na najbližji možni, praviloma neustrezni lokaciji (npr. zasipanje v vrtače v vasi Žeje, v vrtače na območju letališča LK Kočevje, v depresije ob vodotokih Ljubljana, Sava..., na poplavna ali močvirna zemljišča na Škofljici in na zemljišča na širšem območju Barja...), s čimer je lahko povzročena celo okrnitev narave.

Pri nadzoru ravnanja z gradbenimi odpadki v večjih gradbenih podjetjih (Rešet, Gradbinec, Cestno podjetje Kranj, Sava d.d., SGP Tehnik, SCT, ...) je bilo ugotovljeno, da se količine gradbenih odpadkov zmanjšujejo. Nekatere družbe (CP Kranj, SGP Tehnik in Rešet) pa so tekom leta, na podlagi ukrepanja inšpekcije, pridobile okoljevarstveno dovoljenje za predelavo odpadkov, s čimer se povečujejo količine odpadkov, predanih v ponovno uporabo, in zmanjšujejo količine odloženih odpadkov.

Obremenjevanje tal z vnašanjem odpadkov

Razmere so podobne kot pri ravnanju z gradbenimi odpadki, saj nastajajo izkopni materiali in gradbeni odpadki na gradbiščih in pri rušenju objektov, priprava in vnašanje zemeljskega izkopa in umetno pripravljene zemljine pa mora biti skladna s Pravilnikom o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov. Inšpektorji so na tem področju opravili 217 nadzorov, izrečenih je bilo 82 ukrepov ter uvedenih 18 postopkov o prekrških. Čeprav je bilo izdanih večje število dovoljenj za vnos zemeljskega izkopa ali umetno pripravljene zemljine kot prejšnje leto, pa inšpektorji še vedno ugotavljajo predvsem kršitve vnašanja zemljine brez dovoljenja in da so raznovrstni odpadki, pretežno gradbeni, odloženi na kmetijskih in gozdnih površinah. Inšpekcijski postopki so bili uvedeni v primeru gradnje tovarniškega kompleksa Adria mobil v Novem mestu, pri gradnji avtoceste na odseku Hrastje – Lešnica, pri gradnji avtoceste Vučja vas – Cogetinci, pa tudi zoper podjetje Primorje Ajdovščina, Občino Trebnje, podjetje Trimo Trebnje. V primeru gradbenega podjetja Primorje Ajdovščina, ki je kot izvajalec gradbenih del pri gradnji avtoceste vnesel 3000 m³ zemeljskega izkopa na kmetijsko zemljišče pri Krškem, pa je bilo dovoljenje pridobljeno naknadno po inšpekcijskem ukrepanju. Na osnovi inšpekcijskega ukrepanja je bilo dovoljenje pridobljeno tudi v primeru odloženega zemeljskega izkopa pri gradnji avtoceste Vučja vas – Cogetinci (DARS)

Organski kuhinjski odpadki

Za nadzor predpisa so odgovorni inšpektorji za okolje, inšpektorji Tržnega inšpektorata RS, inšpektorji Zdravstvenega inšpektorata RS in inšpektorji VURS - vsak v okviru svoje pristojnosti. Inšpekcija za okolje nadzira zbiralce in predelovalce organskih kuhinjskih odpadkov ter izvajalce javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki, zato je v skladu z letnim načrtom dela prednostno nadzirala obstoječe zbiralce, če izpolnjujejo predpisana pravila ravnanja in izvajalce javne službe. Slednji so bili vključeni v nadzor pri izvedbi akcije nadzora izvajalcev javne službe ravnanja z ločenimi frakcijami odpadkov. Ker izpolnjevanje pogojev oskrbe glede prevzema odpadkov iz gospodinjstev veljajo šele od 1. januarja 2006, je inšpekcija na tem področju delovala predvsem preventivno in izvajalce seznanjala z njihovimi obveznostmi.

Inšpekcija je v letu 2005 nadzor predpisa, ki ureja ravnanje z organskimi kuhinjskimi odpadki, opravila 54-krat in izrekla 9 ukrepov.

Odpadna olja in masti

Poleg inšpektorjev za okolje so za nadzor ravnanja z odpadnimi jedilnimi olji in mastmi pristojni tudi inšpektorji Zdravstvenega inšpektorata RS, ki nadzirajo povzročitelje odpadnih olj iz gostinstva. Inšpekcija za okolje je v letu 2005 nadzirala predvsem obstoječe zbiralce, ki so morali uskladiti svoje ravnanje do 31. julija 2004. Inšpekcija je nadzor opravila 53-krat in pri tem izrekla 12 ukrepov.

Predelava biološko razgradljivih odpadkov v kompost

Nadzor nad predelavo biološko razgradljivih odpadkov in obratovanjem kompostarn poleg inšpektorjev za okolje izvajajo še inšpektorji Tržnega inšpektorata in inšpektorji Veterinarske uprave RS. Obveznosti upravljavca kompostarne in uvoznika komposta, ki se nanašajo na dajanje izdelkov na trg, nadzira TIRS, če pa gre za kompostiranje živalskih stranskih proizvodov kategorije 3, nadzor nad obratovanjem kompostarn izvaja VURS. Inšpekcija za okolje in naravo je v letošnjem letu preverjala predvsem upravljavce obstoječih kompostarn, če so le-ti v predpisanem roku pridobili dovoljenje za kompostiranje in če ravnajo v skladu z izdanimi dovoljenji. Inšpekcijski nadzor izvajalcev javne službe, ki so morali izpolniti pogoje oskrbe glede prevzema odpadkov iz gospodinjstev, pa je bil preventivne narave, saj je bil rok za zagotovitev te obveznosti 31. december 2005.

Inšpekcija je na tem področju opravila 15 nadzorov in pri tem izrekla 6 ukrepov.

Zdravstveni odpadki

Za nadzor so poleg inšpektorjev za okolje pristojni tudi zdravstveni inšpektorji (ravnanje z odpadki na mestu nastanka – ZIRS; ravnanje z odpadki po predaji zbiralcem, zbiralci – IRSOP). Glede na prehodne določbe predpisa so obstoječi odstranjevalci v letu 2004 morali pridobiti ustrezno dovoljenje in pričeti z vodenjem predpisanih evidenc in poročanjem. Ker je bil sistematični nadzor bolnišnic in zdravstvenih domov glede ravnanja z odpadki izveden že v preteklem letu, na tem področju ni bilo veliko aktivnosti. Inšpekcijski nadzor so inšpektorji opravili 29-krat in pri tem izrekli 14 ukrepov ter uvedli 2 postopka o prekršku.

Čezmejno pošiljanje odpadkov

Nadzor nad čezmejnim pošiljanjem odpadkov se je izvajal v okviru predvidenih naključnih akcij nadzora na mejnem prehodu Šentilj – skupna akcija z Avstrijskimi pristojnimi organi in v Luki Koper v okviru IMPEL-TFS Seaport Projecta II, kjer so bile izvedene 4 akcije. Nadzor smo izvajali po dve metodah in sicer nadzor carinskih dokumentov (716) in nadzor transporta (474). Opravili smo 7 fizičnih pregledov kontejnerjev. Nepravilnosti niso bile ugotovljene. Poleg tega sta bili izvedeni tudi dve vseevropski akciji nadzora pošiljk odpadkov. Akcija poteka usklajeno, nenapovedano, istočasno v vseh pristaniščih, vključenih v projekt. Izvedena ni bila akcija na mejnih prehodih s Hrvaško.

Skupne akcije nadzora so se izkazale kot zelo koristne, saj se je sodelovanje organov, pristojnih za nadzor, izboljšalo, udeleženci akcije pa si izmenjajo izkušnje pri izvajanju nadzora pošiljk odpadkov. Rezultat dobrega sodelovanja med organi je pravočasno ukrepanje carinikov na mejnem prehodu Središče ob Dravi, kjer so zavrnilo pošiljko odpadnih svinčevih akumulatorjev, saj za pošiljko ni bilo pridobljeno dovoljenje za uvoz, poleg tega pa preko tega mejnega prehoda ni dovoljeno pošiljanje nevarnih odpadkov.

Inšpekcijski pregledi so bili opravljeni tudi pri izvoznikih odpadkov. Med drugimi je bil opravljen pregled v družbi Ekol, ki je vložila vlogo za dovoljenje za večkratni izvoz 250 t odpadkov letno – naoljene krpe preko Luke Koper v Nemčijo.

Ugotovljeno je bilo, da so odpadki na skladišču istovetni odpadkom, navedenim v vlogi za izvoz, in da so izpolnjene tudi ostale zahteve glede skladiščenja in evidenc odpadkov.

2.3.3 Zaščita voda

Nadzor po predpisih, ki urejajo področje zaščite voda, je inšpekcija opravila 2436-krat in izrekla 1035 ukrepov. Na tem področju je bilo izrečenih tudi 70 ukrepov po Zakonu o prekrških.

Emisije snovi v vode

Pri obratovanju vseh naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje večjega obsega, so inšpektorji v letošnjem letu opravljali nadzor nad izvajanjem že odrejenih sanacijskih programov, pri obratovanju ostalih naprav pa izvajanje že odrejenih inšpekcijskih ukrepov za zmanjšanje čezmernega obremenjevanja voda. Poleg tega so nadzirali izvajanje posebnih ukrepov, določenih v specialnih uredbah, ki jih morajo lastniki vira onesnaževanja izvajati za čim manjše onesnaževanje voda. Pri vseh nadzorih zavezancev so preverili tudi izvajanje obratovalnega monitoringa (ustreznost nabora parametrov, pravilno vrednotenje parametrov, ustrezna urejenost merilnih mest, veljavnost pooblastil izvajalca monitoringa). Novih, večjih onesnaževalcev ni bilo ugotovljenih, nekaj pa jih je v letošnjem letu uspešno zaključilo dalj časa trajajoče sanacije odpadnih tehnoloških voda. Kot tak primer navajamo podjetje Eti d.d. Izlake. Podjetju, ki je tehnološko odpadno vodo, v kateri so posamezni parametri v večkratniku presejali predpisane vrednosti, odvajalo brez predhodnega čiščenja v vodotok Medija, je inšpekcija v letu 2002 odredila sanacijske ukrepe za zmanjšanje čezmernega obremenjevanja okolja. Sanacija je potekala v več fazah (odstranitev obstoječe galvane, izgradnja tehnološke ČN, zaprtje tokokroga odpadnih voda, izgradnja biološke ČN). V letošnjem letu je podjetje po zaključku zadnje faze sanacije pričelo s poskusnim obratovanjem obeh ČN. Dosedanji monitoring odpadnih vod, ki ga opravljajo v času poskusnega obratovanja izkazuje, da vrednosti izmerjenih parametrov v odpadni vodi ustrezajo predpisanim vrednostim.

Tudi v podjetju Koto d.d. je v drugi polovici letošnjega leta pričela poskusno obratovati novozgrajena biološka čistilna naprava za čiščenje odpadnih tehnoloških vod iz kafilerije, postavljena na osnovi zahtev inšpekcije zaradi večkratno preseženih vrednosti amonija in sulfida. Dosedanji obratovalni monitoring odpadnih vod, ki ga opravljajo v obdobju poskusnega obratovanja ČN, izkazuje, da izmerjene vrednosti za amonijev dušik in sulfid ustrezata predpisanim vrednostim za izpust v kanalizacijo.

Pivovarna Laško d.d. je zaključila izgradnjo čistilne naprave za predčiščenje lastnih tehnoloških odpadnih vod. Istočasno je končana tudi izgradnja skupne čistilne naprave Laško, katere investitor je Občina Laško in dveh dovodnih kolektorjev do obeh ČN.

Na področju emisij snovi v vode smo v letu 2005 izvedli tudi dve akciji nadzora, in sicer nadzor obratov, kjer se pripravlja voda za kopanje, ter nadzor nad izvajalci javne službe čiščenja in zbiranja komunalne odpadne vode.

Nadzor priprave vode za kopanje v termalnih kopališčih in bazenskih kompleksih: inšpekcijski nadzor je potekal v mesecih julij in avgust, poleg pogojev priprave vode so inšpektorji sočasno preverjali tudi stanje vodnih dovoljenj. Inšpektorji so stanje preverili v 52-ih kopališčih oziroma bazenskih kompleksih in ukrepali v 25-ih primerih. V 13-ih primerih je bila podana vloga za pridobitev vodnega dovoljenja, v 6-ih primerih pa je bilo

dovoljenje predloženo. Ugotovljeno je tudi bilo, da v 18-ih primerih dobivajo vodo za polnjenje bazenov iz javnega vodovoda in da obratujejo le sezonsko (cca dva meseca).

Javne službe čiščenja in odvajanja komunalne odpadne vode: izpolnjevanje pogojev in obveznosti, ki jih izvajalcem JGS nalaga Pravilnik o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske vode (Ur. list RS, št. 105/02, 50/04), je inšpekcija preverila pri 74-ih izvajalcih. Najpogostejše ugotovljene kršitve so se nanašale na program oskrbe in vodenje evidenc. Izkazalo se je tudi, da je še vedno nekaj občin, ki še ne zagotavljajo izvajanja te obvezne javne službe.

Urejanje voda in gospodarjenje z njimi

V tem letu je inšpekcija pričela z inšpekcijskim nadzorom velikih pregrad v skladu z določbami Pravilnika o opazovanju seizmičnosti na območju velike pregrade, ki zavezancem predpisuje način opazovanja dinamičnega obnašanja telesa in temelja velikih pregrad, zbiralnikov oziroma prostora za njimi, ter prostega površja v njihovi neposredni bližini ob delovanju potresov in določa tehnične normative seizmoloških instrumentov in normative za njihovo vzdrževanje. Tako sta bila v prisotnosti zavezancev (Hidrotehnik d.d., Ljubljana-upravljavalec pregrade in Savske elektrarne d.o.o.) in pooblaščenega izvajalca opazovanja vpliva seizmičnosti (Micro Medica d.o.o.) opravljena pregleda postavitve instrumentov za opazovanje inducirane seizmičnosti (seizmograf) in instrumentov za opazovanje dinamičnega obnašanja pregrade na visoki pregradi Vogršček in na HE Medvode. Nepravilnosti doslej niso bile ugotovljene.

Inšpekcijski nadzor vodnogospodarskih objektov smo v letu 2005 izvajali predvsem na podlagi prijav. Med drugim smo obravnavali prijave, da se na meddržavnih vodotokih Kolpa in Čabranka, na hrvaški strani, izvajajo posegi (gradnja protipoplavnega zidu, raznih objektov za stabilizacijo brežin, obrežnih zidov, odvzemi plavin ...), zaradi katerih se na vodnem in pribrežnem zemljišču na slovenski strani povzroča velika škoda (predvsem erozija brežin). Inšpekcija je opravila ogled in o svojih ugotovitvah, glede na to, da gre za posege na meddržavnih vodotokih, obvestila pristojne organe. Zadnji tak ogled je bil opravljen v začetku avgusta na območju reke Kolpe pri vasi Hrvatsko v zvezi z odvzemom cca 9 000 m³ gramoza iz hrvaškega dela vodotoka, delno pa tudi slovenskega. Ugotovljeno je bilo, da je hrvaška stran izvajala dela na podlagi dogovora med predstavniki svojega in slovenskega vodnega gospodarstva in jih utemeljevala kot nujna vzdrževalna dela na vodotoku.

Večjih kršitev nelegalnega odvzema naplavin iz vodotokov v letu 2005 nismo obravnavali. Dejstvo, da se ta dejavnost, z redkimi izjemami, sedaj izvaja v skladu z izdanimi koncesijami in soglasji, lahko pripišemo rednemu letnemu inšpekcijskemu nadzoru.

V okviru nadzora nad izvajanjem koncesij za gospodarsko izkoriščanje naplavin iz reke Soče ter plana rednih vzdrževalnih del za čiščenje naplavin za leto 2005 (koncesijska pogodba za gospodarsko izkoriščanje vode Soče, Idrijce in Bače za proizvodnjo električne energije) je bilo ugotovljeno, da koncesionarji v glavnem spoštujejo programe odvzema proda. Problem nelegalnega odvzema naplavin iz reke Soče je omejen na lokacijo pod Ladro, kjer je zaradi utrjenega dostopa mogoč pristop do opuščene deponije, kjer posamezniki odzemajo manjše količine proda.

Pri nadzoru posegov na vodna in priobalna zemljišča v letošnjem letu ugotavljamo povečan obseg dela na področju OE NM kot posledica obremenjevanja tal z vnašanjem zemljine in/ali odpadkov. Po obdobju poplav v letošnjem letu je inšpekcija obravnavala zaznavno več primerov poseganja na priobalna zemljišča rek in potokov brez potrebnih dovoljenj. Pri vseh obravnavanih primerih je inšpekcija zahtevala odstranitev oz. vzpostavitev prvotnega stanja.

Zaščita podtalnice

Nadzor ustreznosti skladiščnih naprav nevarnih snovi v dejavnosti je sestavni del integriranega inšpekcijskega nadzora. Inšpektorji pogosto ugotavljajo, da so te naprave neustrezno izdelane in vgrajene kljub formalnim dokazilom (zapisnik o tehničnem pregledu skladiščne naprave in njene napeljave), da so bile v postopku pridobitve uporabnega dovoljenja pregledane s strani izvedencev in so ustrezale predpisu. Pogosta je tudi ugotovitev, da lastniki oziroma upravljavci naprav (posebno tisti, ki upravljajo z več napravami) ne opravljajo periodičnih preizkusov tesnosti, kot to določa predpis. Kot primer navajamo Klinični center Ljubljana, ki ima na devetih lokacijah nameščenih 13 rezervoarjev za kurilno olje (gorivo v agregatih), prostornine od 200 l do 25 000 l. Rezervoarji so podzemni, nadzemni, enoplaščni v lovilnem bazenu oziroma dvoplaščni. Glede na ugotovitev, da je opravljen preizkus tesnosti le za en rezervoar (veljavnost preizkusa poteče v januarju 2006), je inšpekcija z odločbo odredila izvedbo predpisanih preizkusov za preostalih 12 rezervoarjev s pripadajočo opremo.

Da sanacija obstoječih neustreznih skladiščnih naprav nujno ne pomeni nadomestitev teh z novimi (kar sicer predstavlja zavezancu izredno visok strošek), se je izkazalo v zadevi OMV Istrabenz. Inšpekcija je podjetju odredila sanacijo treh podzemnih, enoplaščnih rezervoarjev (skupne prostornine 60 m³) na bencinskem servisu Stari trg pri Ložu, ki so bili vgrajeni v letu 1966 brez lovilnega prostora. Sanacija je bila izvedena tako, da so notranjost obstoječih rezervoarjev obložili s plastjo stiroporja, vstavili plastični balon ustreznega volumna in ga napolnili z vročim zrakom. Taka plastična notranjost je zatesnjena v grlu rezervoarja, v nastalem vmesnem prostoru med stenama pa s pomočjo vakuumske črpalke vzdržujejo podtlak, ki je obenem pokazatelj tesnosti skladiščne naprave. Za, na opisan način, sanirane rezervoarje, je stranka pridobila tudi dokazilo o tesnosti s strani pooblaščenice organizacije. Na enak način so bili sanirani tudi rezervoarji na bencinskem servisu Rašica (Petrol d.d.).

Vodonosnik ljubljanskega polja – podtalnica

Inšpekcija je izvajala nadzor nad predpisi, s katerimi je zaščiten vodonosnik Ljubljanskega polja kot vodovarstveno območje in kot vodonosnik, ogrožen zaradi fitofarmaceutskih sredstev in lahkih kloriranih ogljikovodikov. Predpisi so v pristojnosti nadzora več inšpekcij: inšpekcije za okolje (na območjih nekmetijskih, drugih površin), kmetijske inšpekcije (na območjih kmetijskih površin) in zdravstvene inšpekcije (zdravstvena ustreznost pitne vode).

Inšpekcija za okolje je v letošnjem letu nadaljevala z nadzorom podjetij in obratovalnic kovinsko predelovalne dejavnosti, avtoličarske in avtomehanične dejavnosti, dejavnosti pranja in čiščenja avtomobilov ter dejavnosti kemičnega čiščenja tekstilij v zvezi z uporabo halogeniranih hlapnih organskih spojin po programu nadzora zavarovanega območja vodonosnika Ljubljanskega polja, ki ga je izdelala v letu 2004. Tudi letos, tako kot že v preteklem letu, večjih nepravilnosti pri pregledih zavezancev ni ugotovila.

2.3.4 Varstvo narave

Nadzor po predpisih, ki urejajo področje varstva narave, je inšpekcija opravila 235-krat in izrekla 58 ukrepov ter 9 po Zakonu o prekrških.

Biotska raznovrstnost

Z izvajanjem ukrepov varstva prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, vključno s habitati in ekosistemi, je cilj zagotoviti ohranjanje biotske raznovrstnosti. Izvajanje teh ukrepov omogoča trajnostno rabo sestavin biotske raznovrstnosti ter zagotavlja ohranjanje naravnega ravnovesja. Inšpekcija je na tem področju delovala le po principu odzivanja na prijave.

Tako smo obravnavali prijavo suma posedovanja Cites zaščitene vrste – dveh mrtvih osebkov krokodilov (posameznik v Kopru) in ob tem ustrezno ukrepali. Obravnavali smo tudi prijavo nedovoljenega posega v objekt, ki je nastal ob sanaciji ostrešja cerkve v Brestanici, zaradi več kolonij živečih netopirjev v ostrešju. Investitor si za izvajanje del ni pridobil potrebnega naravovarstvenega soglasja, čeprav je širše območje Brestanice zavarovano (habitat).

Na področju Kop v Občini Slovenj Gradec in na področju Slovenjegraškega Pohorja je inšpekcija opravila nadzor Uredbe o varstvu samoniklih gliv. Več nabiralcev je bilo ustavljenih, večjih nepravilnosti ni bilo ugotovljenih. Izdana so bila ustna opozorila zaradi nabiranja gob v neprimerne posode.

Tekom leta 2005 je bilo opravljenih več inšpekcijskih pregledov v Živalskem vrtu Ljubljana v zvezi z ugotavljanjem doseganja minimalnih bivalnih pogojev za zadrževanje živali v ujetništvu. Ugotovljeno je bilo, da bivalni pogoji niso ustrezni pri varijih, kamelah, šimpanzih, slonu in volkovih. Vodstvu Živalskega vrta je bilo odrejeno, da v določenem času reši obstoječe probleme, kar je v decembru 2005 tudi storilo in s tem izpolnilo pogoje za pridobitev dovoljenja za prikazovanje živali javnosti.

Varstvo naravnih vrednot

Obseg dela na tem področju se povečuje, kar je razumljivo, saj je delež zaščitene območij v Sloveniji velik. To potrjujejo podatki o inšpekcijskem nadzoru, saj je inšpekcija na tem področju za 34 % preseгла načrtovani obseg dela. Inšpektorji so nadzor opravili 115 krat in pri tem izrekli 32 ukrepov in uvedli 7 postopkov o prekršku.

Kot zelo pereča problematika se je izkazala gradnja gozdnih poti in vlak, kjer prihaja do nasprotnih interesov lastnikov gozdov in pašnikov ter naravovarstvenikov. Številni so primeri iz območja Triglavskega narodnega parka (pot na planino Laz in Jezero, obnova poti na Rudnico) pa tudi na drugih Natura območjih (posek ruševja na Krvavcu), kjer so se dela izvajala brez predhodno pridobljenega predpisanega naravovarstvenega soglasja. Medijsko zelo odmeven primer je bila gradnja poti za pregon živine na Belsko planino v Kravankah. Gradnja se je v aprilu izvajala po gozdnem zemljišču, ki je opredeljeno kot del ekološko pomembnega območja Karavanke, deloma pa je načrtovana po območju Natura 2000. Agrarna skupnost Koroška Bela je v oktobru letos pridobila naravovarstveno soglasje, ki mu naravovarstvena združenja nasprotujejo. Poseganje v zavarovana območja brez predpisanega naravovarstvenega soglasja je pogosto posledica nepoznavanja ali pa tudi izigravanja zakonodaje.

Na pregledu v Regijskem parku Kozjansko, je bilo ugotovljeno, da zavarovano območje meri 200 km², od tega je 17,98 km² ožjega območja Natura 2000 (8,7%), 135,17 km² pa širšega območja Natura 2000 (65%). V RKP je 18 zaposlenih, načrt upravljanja še ni izdelan, naravovarstvena nadzorna služba še ni vzpostavljena. Monitoring stanja varovanega območja opravljata upravljavec parka in ZRSVN.

Nepravilnosti v zvezi s posegi v zavarovana območja je inšpekcija obravnavala tudi na drugih zavarovanih območjih (smučišče Medvedjak na Golteh, ki je del zavarovanega območja Krajinski park Golte, območju RP Kozjansko, NR Škocjanski zatok, KP Strunjan, RP Škocjanske jame, zaliv Sv. Andreja v Ankaranu, KP Sečoveljske soline).

2.3.5 Kemikalije in GSO

Nadzor na tem področju je inšpekcija opravila 51 krat in izrekla 17 ukrepov ter obravnavala 1 prekršek.

Ozonu škodljive snovi

Namen inšpekcijskega nadzora je bil zagotovi pravilno ravnanjem z ozonu škodljivimi snovmi in odpadnimi ozonu škodljivimi snovmi pri obratovanju oziroma rabi, vzdrževanju in razgradnji izdelkov, naprav in opreme, ki te snovi vsebujejo, in preprečiti uhajanje ozonu škodljivih snovi v okolje ter zagotoviti pravilno ravnanje. V nadzor so bili vključeni vzdrževalci opreme, ki so morali pridobiti potrdilo o vpisu v evidenco zbiralcev odpadnih ozonu škodljivih snovi. Izpolnjevanje določil pravilnika je inšpekcija preverila v družbah Mlekarna Celeia, Gorenje d.d., Gorenje NO Pohištvo, Aero Šempeter, SIP Šempeter, Etol Celje, Splošna bolnišnica Maribor, Ikema d.o.o. Ptuj, Siteco d.o.o. Maribor ter nekaterih živilsko predelovalnih obratih, kjer se uporabljajo ozonu škodljive snovi v hladilnih in klimatskih napravah. Številni zavezanci so šele na podlagi inšpekcijskega ukrepanja podali vlogo za prijavo naprav, ki vsebujejo ozonu škodljive snovi. Prav tako so opravili preizkus tesnosti naprav s strani pooblaščenih serviserjev in s tem pridobili potrdila o opravljenem preizkusu.

2.3.6 Industrijsko onesnaževanje

Opravljen je bilo 1040 nadzorov, izrečenih 508 ukrepov ter obravnavanih 13 prekrškov.

Naprave, ki lahko povzročijo onesnaženje večjega obsega (IPPC naprave)

Inšpektorji so tudi v tem letu nadaljevali z rednim integriranim inšpekcijskim nadzorom vseh obstoječih upravljavcev naprav, ki lahko povzročijo onesnaženje večjega tveganja in ki si bodo morali do predpisanega roka pridobiti okoljevarstveno dovoljenje. Ti zavezanci pospešeno izvajajo ukrepe za prilagoditev zahtevam IPPC direktive bodisi na podlagi inšpekcijskih ukrepov za zmanjšanje čezmernega obremenjevanja okolja z emisijami v vode, v zrak in na področjih ravnanja z odpadki in hrupa (Eti d.d. Izlake, Steklarna Hrastnik, IUV Industrija usnja Vrhnika...) ali na podlagi potrjenih sanacijskih programov ministrstva (Livar d.d. Ivančna Gorica, KO-TO Ljubljana...). Za nekatere velike onesnaževalce okolja (TE-TO Ljubljana, TE Trbovlje, Lafarge Cement d.d. Trbovlje, SCT- Industrija apna Kresnice...) je namreč inšpekcija, ko je ugotovila, da so za sanacijo čezmernega onesnaževanja okolja potrebna velika investicijska vlaganja, že pred časom podala na MOP predlog, da ta takim onesnaževalcem odredi pripravo in izvedbo sanacijskega programa.

Sanacijski program v Salonit Anhovo d.d. poteka v skladu s predpisanim. V letošnjem letu so dokončali investicijo, s katero so dokončali pokrito halo za razsuto surovino. Sanacija emisij prahu v zrak poteka tudi v Solkanski industriji apna d.d. Nova Gorica, čeprav še niso dobili soglasja Agencije. Emisije snovi v zrak iz obrata Hidrarna so že v predpisanih mejah, bistveno pa so tudi zmanjšane emisije prahu in imisije hrupa iz obrata Skalnica, (kamnolom). Družba VIPAP Videm Krško je v skladu z odločbo MOP o odreditvi priprave in izvedbe sanacijskega programa, izdelane decembra 2005, izdelala prvo fazno poročilo izvedbe ukrepov po programu ekološke sanacije 04, ki zajema zahtevane vrednosti za poročanje za leto 2004 za okoljske parametre odpadnih plinov iz proizvodnje celuloze in proizvodnje energentov. Glede na rezultate meritev parametri emisij snovi v zrak dosegajo predpisane vrednosti (glede na Prilogo 2 Soglasja k sanacijskemu programu št. 35405-12/2004).

Med IPPC zavezanci na Gorenjskem le družba CMC Galvanika, Lesce ni v predpisanem roku prijavila naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje večjega obsega. Družba je kršitev odpravila že pred izdajo odločbe, zato je inšpekcija izrekla le sankcijo opomina za pravno in odgovorno osebo in plačilo stroškov postopka.

Zmanjšanje tveganja za okolje zaradi večjih nesreč z nevarnimi kemikalijami

V skladu s programom inšpekcijskega nadzora nad viri tveganja za okolje, ki je izdelan na podlagi obveznega navodila ministra, je inšpekcija za okolje in naravo opravila inšpekcijski nadzor vseh virov večjega tveganja, to je 23 podjetij. Inšpekcijski nadzor je potekal po naslednjem programu:

- spoznavanje obrata (varnostno poročilo, druge razpoložljive informacije, ogled na terenu)
- preverjanje podatkov iz predhodne prijave vira
- politika preprečevanja večjih nesreč in sistem obvladovanja varnosti
- ali je bil pri načrtovanju politike preprečevanja in izdelavi varnostnega poročila upoštevan verižni učinek
- obveščanje javnosti

O izvedenem inšpekcijskem nadzoru so inšpektorji dolžni izdelati posebno poročilo in ga predložiti ministru.

Emisije snovi v zrak iz ostalih naprav

Inšpektorji so opravili 333 nadzorov in izrekli 179 ukrepov ter obravnavali 5 zadev po Zakonu o prekrških.

Inšpektorji ugotavljajo, da se na področju nadzora emisij snovi v zrak iz tehnoloških obratov pri zavezancih, ki imajo več virov emisije snovi, nadaljuje trend naraščanja opuščanja meritev posameznih virov. Ta tendenca je prisotna že nekaj let, razlog pa je (pre)visok strošek meritev. Zaradi navedenega so obratovalni monitoringi nepopolni in ne izkazujejo dejanskega stanja emisije snovi v zrak, kar je podlaga za odločanje v inšpekcijskem postopku. Inšpektorji ugotavljajo, da nekateri zavezanci ne pošiljajo letnih poročil ministrstvu ali da so poslana poročila izdelana kar na podlagi meritev iz prejšnjih let, čeprav zavezanci niso pridobili dovoljenj za opustitev meritev. V takih primerih so bili izrečeni inšpekcijski ukrepi.

Uspešno je bil izveden sanacijski program v Lesni TIP Tovarna ivernih plošč v Otiškem vrhu, saj so bile po končani sanaciji izvedene prve meritve emisij snovi v zrak na novi liniji razrez in oplemenitja ivernih plošč (OP3). Emisijske koncentracije merjenih parametrov in emitirane količine so v dovoljenih mejah. Prav tako so bile na ostalih virih (tračni brusilnik iverja, priprava iverja (mletje iverja), natresna postaja, razrez in oplemenitenje ivernih plošč, čistilna naprava-vodni pralnik plinov z elektrofiltrom) vse vrednosti emisijskih koncentracij posameznih parametrov kot tudi emitirane količine v dovoljenih mejah.

Kurilne naprave

Na področju emisij snovi iz kurilnih naprav so inšpektorji opravili 323 nadzorov, izrekli 181 ukrepov in uvedli 5 postopkov o prekršku.

Obseg inšpekcijskega dela na tem področju se je povečal predvsem na račun prijav dimnikarske službe, ki inšpekcijo pisno obveščajo o nepravilnostih pri uporabnikih storitev. V primerih oviranja dostopa do kurilne naprave in pri preseganju mejne vrednosti 600 mg/m³ CO izdaja inšpekcija pisna opozorila, ki jih zavezanci večinoma upoštevajo. Na inšpekcijo pa se obračajo tudi občani, saj le težko sprejmejo obveznosti, ki so jim bile naložene z zakonodajo na področju malih kurilnih naprav, še posebno, ker so prepričani, da je pogostost meritev emisij prevelika in da so cene teh storitev previsoke.

Prijave v zadevah ogrožene požarne varnosti inšpektorji odstopajo Inšpektoratu RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Zaradi pogostih prijav krajanov Duplice v zvezi z domnevno čezmerno emisijo snovi v zrak iz kurilne naprave podjetja Piroлиза d.o.o. (obratovalni monitoring emisije snovi v zrak iz te kurilne naprave, ki ga je opravila pooblaščen organizacija pa izkazuje, da izmerjeni parametri ne presegajo predpisanih vrednosti) je inšpekcija imenovala izvedenca (pooblaščenca), da v določenem roku poda izvedeniško mnenje o dejanskem obremenjevanju okolja s sajami iz omenjene kurilne naprave. Izvedeniško mnenje je pokazalo, da so vsi merjeni parametri vključno s črmino dimnih plinov v dovoljenih mejnih vrednostih.

V tem letu je tudi rešen velik lokalni problem prekomernega onesnaževanja zraka zaradi izpustov iz stare kurilne naprave podjetja Bohor d.o.o. iz Šentjurja. Emisije snovi v zrak iz nove srednje velike kurilne naprave so v dovoljenih mejnih vrednostih.

Poostren nadzor je inšpekcija izvajala tudi v družbi JELOVICA d.d. Zaradi nerednega izvajanja obratovalnega monitoringa je bil izdan inšpekcijski ukrep, večkrat je bila opravljena tudi kontrola deponije lastnih odpadkov, ki se uporabljajo za kurjenje v kurilni napravi. Nepravilnosti niso bile ugotovljene. Zavezanec je izvedel tudi sanacijske tehnične, organizacijske in kontrolne ukrepe z namenom izboljšanja in optimiranja delovanja kurilne naprave.

2.3.7 Hrup

Inšpektorji so nadzor nad predpisi, ki urejajo področje hrupa, opravili 816-krat, ukrepali v 415 primerih ter obravnavali 19 postopkov o prekršku.

Inšpekcija je po predpisih s področja hrupa nadzirala industrijske obrate in dejavnosti ter prometno infrastrukturo kot vir hrupa. Nadzirala je tudi izvajanje sanacijskih ukrepov, ki jih je odredila z odločbami, in sanacijskih programov, ki jih je na predlog inšpekcije odredilo in potrdilo ministrstvo. Ugotavljamo, da je velika večina obratov usklajenih s predpisi, so pa tudi nekatera, ki jim kljub že izvedenim več sanacijskim ukrepom še vedno ni uspelo zmanjšati čezmernega obremenjevanja okolja s hrupom v naravnem in življenjskem okolju.

Podjetje Cimos Titan d.o.o. je zaključilo sanacijski program (meritve hrupa so izkazale uspešno sanacijo), prijave okoliških prebivalcev v zvezi z domnevno še vedno čezmernim hrupom v naravnem in življenjskem okolju pa ne potrjujejo uspešnosti te sanacije. Glede na navedeno se je družba odločila, da izvede na posameznih virih hrupa še dodatne sanacijske ukrepe za zmanjšanje ravni hrupa, ne glede na to, da meritve, ki jih je opravila pooblaščen organizacija, dokazujejo, da viri hrupa obratujejo v skladu s predpisom.

VIPAP Videm Krško je v prvem faznem poročilu, ki so ga pripravili v skladu s Soglasjem k sanacijskemu programu, poročal tudi o imisijah hrupa po izvedeni sanaciji hrupa. Glede na rezultate so bile meritve imisij hrupa v letu 2004 znotraj predpisanih vrednosti, razen na enem merilnem mestu, ko so bile presežene vrednosti za 6 dB. Glede na zakonsko predpisane mejne vrednosti za vir hrupa so iz meritev vidne presežene nočne mejne vrednosti, in sicer na tistih merilnih mestih, kamor imajo naprave iz proizvodnje celuloze dominanten vpliv. Preseganje znašajo od 2 - 6dB. Konične ravni hrupa niso bile presežene.

Posebnost na področju obravnavanja zavezancev, ki čezmerno obremenjujejo okolje s hrupom v naravnem in življenjskem okolju, je podjetje SCT – IAK Kresnice, za katerega je inšpekcija v letu 2000, ko je ugotovila, da z odreditvijo inšpekcijskih ukrepov ne bo možno doseči pričakovanih rezultatov (zmanjšanja čezmernega hrupa), na ministrstvo podala predlog za odreditev priprave in izvedbe sanacijskega programa za zmanjšanje čezmernega hrupa. Podjetje je odrejeni program v letu 2004 izdelalo, nanj pa ministrstvo ni dalo soglasja.

Zavezanec se je na negativno soglasje pritožil, istočasno pa pričel z izvajanjem sanacijskih ukrepov po nepotrjenemu sanacijskemu programu. Glede na to, da je bilo v pritožbenem postopku pritožitelju ugodeno, poteka na ARSO ponovna obravnava v letu 2004 predloženega sanacijskega programa.

V letošnjem letu opažamo povečano število prijav zaradi hrupa cestnega in železniškega prometa, vendar zaradi sprememb v predpisih (prilagoditveni roki) učinkovito ukrepanje zaenkrat ni možno. V zvezi z ugotovljenimi čezmernimi (kritičnimi) obremenitvami hrupa avtocestnega odseka Šmarje Sap je bil v skladu s predpisom, ki določa posebne zahteve v zvezi z varstvom pred hrupom v naravnem in življenjskem okolju zaradi cestnega ali železniškega prometa, na MOP podan predlog, da lastniku oziroma upravljavcu vira hrupa odredi pripravo in izvedbo sanacije.

Javni agenciji za železniški promet RS Maribor je bilo izdanih več odločb za izvedbo meritev hrupa železniškega prometa na mestih, kjer je bila izvedena rekonstrukcija proge (zgrajen drugi tir) in s tem povečana obremenitev s hrupom. Zavezanec pripravlja skupaj s pooblaščenecem Epispectrum Maribor kataster hrupa železniškega prometa za celotno območje RS, posamezne meritve hrupa pa se bodo opravljale tudi v bodoče predvsem tam, kjer bo opravljena rekonstrukcija prog. Na novozgrajeni železniški progi Murska Sobota –Hodoš pa prve meritve še vedno niso bile v celoti izvedene kljub odrejenim inšpekcijskim ukrepom.

Število prijav v zvezi z motečim hrupom v naravnem in življenjskem okolju, ki ga povzročajo klimatske in prezračevalne naprave, dejavnost gostinskih lokalov, javne prireditve na prostem ter hrupa zaradi kmetijske dejavnosti (največ v poletnih mesecih), je ostalo na istem nivoju kot v preteklem letu.

2.3.8 Elektromagnetna sevanja

V okviru letnega programa dela je inšpekcija nadaljevala z nadzorom zavezancev, ki imajo visokofrekvenčne vire sevanja (radarski in telekomunikacijski sistemi, pretvorniki, oddajni sistemi za brezžično komunikacijo...) in za katere so dolžni glede na tehnične karakteristike naprav izvajati monitoring elektromagnetnega sevanja. Pregledi so bili opravljeni pri RTV Slovenija in Upravi RS za civilno letalstvo (za vire sevanja na celotnem območju države). Opravljeni monitoringi izkazujejo, da so kumulativne sevalne obremenitve pod mejnimi vrednostmi, ki jih določa predpis.

Meritve EMS, ki sta jih zavezanca Mobitel d.d. in Simobil d.o.o. opravila s pomočjo pooblaščene organizacije za bazne postaje, prav tako izkazujejo, da visokofrekvenčni viri EMS ne presegajo predpisanih mejnih vrednosti. Inšpekcija ugotavlja, da je več visokofrekvenčnih virov z oddajno močjo pod 600 W, za katere je potrebno izvesti samo prve meritve, ni pa jim potrebno izvajati obratovni monitoring na tri leta.

Tudi pri nizkofrekvenčnih virih sevanja inšpekcija ni ugotovila čezmernega obremenjevanja okolja. Obravnavanih je bilo tudi nekaj prijav občanov, ki so se nanašale na domnevno čezmerno obremenjevanje okolja baznih postaj z EMS (bazna postaja na objektu Hotela Park v Ljubljani, na objektu Zemljemerske ulice v Ljubljani...). Vse prijave so se izkazale kot neutemeljene.

2.4 ZAKLJUČEK

Ocena stanja in ukrepi za povečanje učinkovitosti

Na podlagi analize stanja ugotavljamo, da smo zastavljene cilje, opredeljene v Načrtu nadzora za leto 2005, dosegli. Od načrtovanih 8000 pregledov, jih je inšpekcija za okolje in naravo opravila 9421. Največji delež nadzora pripada nadzoru ravnanja z odpadki, sledi nadzor emisij snovi v vode in industrijsko onesnaževanje ter tveganje. Presenetljiv je porast dela na področju varstva narave, kjer je obseg opravljenega dela za 34 % večji od načrtovanega. Povečanje dela na tem področju lahko pripišemo dejstvu, da je delež zaščiteneh območij v Sloveniji velik, istočasno pa opazamo večjo skrb za varstvo narave pri ljudeh.

Izvajanje načrtovanega nadzora v obliki akcij se je izkazalo kot učinkovito in koristno, zato bomo v bodoče takemu načinu dela posvetili več pozornosti. Na osnovi ugotovitev inšpekcijskega nadzora v letu 2005 so bili inšpektorji za okolje najbolj obremenjeni na področju nadzora ravnanja z gradbenimi odpadki.

Kljub opravljenemu delu inšpektorjev pa se stanje le počasi izboljšuje, predvsem zaradi dejstva, da sistem zbiranja in predelave teh odpadkov še ni vzpostavljen v celoti in na območju cele države, pomanjkljivo je poznavanje določil predpisa s strani zavezancev, na drugi strani pa nedelovanje sistema povzroča nejasno razmejene odgovornosti med investitorjem in izvajalcem gradbenih del za ravnanje z gradbenimi odpadki. Ugotavljamo tudi, da upravne enote pri izdaji gradbenih in uporabnih dovoljenj ne upoštevajo določila predpisa.

Število prejetih prijav je v porastu in predstavljajo v povprečju 50 % inšpekcijskega nadzora. Prijave se največ nanašajo na področja malih kurilnih naprav, komunalnih odpadnih voda (greznice), odlaganje raznih odpadkov v okolje ter vse pogosteje tudi na področju varovanja narave.

Porast prijav, ki se pogosto nanašajo na onesnaževalce manjšega pomena in jih inšpektorji nikakor ne morejo vedno obravnavati v razumnem roku, onemogoča izvajanje načrtovanega dela, ki temelji na velikosti onesnaževalca. Večinoma gre pri prijavah za zadeve lokalnega pomena, ki po svoji izvorni pristojnosti sodijo v urejanje lokalne skupnosti.

Ministrstvo je tudi v letošnjem letu sprejelo vrsto predpisov, ki so le še povečali obseg dela inšpekcije za okolje in naravo. Ne glede na dejstvo, da materialni predpisi določajo vzpostavitev nadzorne službe na področju varstva okolja, narave in voda, ki bi lahko močno razbremenile delo inšpektorjev, te službe niso bile vzpostavljene. Po drugi strani pa ugotavljamo, da se številne prijave nanašajo na zadeve, ki jih samostojno urejajo lokalne skupnosti in bi jih lahko tudi nadzirale.

Povečanje obsega dela je inšpektorjem za okolje prinesel tudi Zakon o prekrških, saj so inšpektorji z januarjem 2005 postali prekrškovni organi, kar potrjuje tudi število uvedenih postopkov o prekrških. Učinek tega pa se je izkazal tudi za koristnega, saj so inšpektorji pri zavezancih dosegli, da so bolj dosledno in v predpisanih rokih izpolnili inšpekcijske ukrepe.

2.4.1 Statistični prikaz

Tabela 1: Statistični prikaz inšpekcijskega dela po območnih enotah

območna enota	pregledi - število		ukrepi - število					prekršek - število			predlog
	nadzor po predpisu	nesreče	odločba		opozorilo	sklep	odstop	plačilni nalog	odločba	obdolžilni predlog	
			pisna	ustna							kaznivo dejanje
CELJE	1273	0	82	2	417	166	16	14	21	2	0
KOPER	492	1	30	1	72	57	17	19	0	0	0
KRANJ	738	0	80	3	102	110	18	6	20	2	0
LJUBLJANA	2622	6	181	8	445	394	82	25	12	4	0
MARIBOR	2367	3	331	7	302	369	31	35	25	12	0
MURSKA SOBOTA	616	1	52	1	120	42	21	5	4	2	0
NOVA GORICA	731	2	26	14	132	17	20	2	6	0	0
NOVO MESTO	582	3	73	5	75	64	25	15	11	9	1
SKUPAJ	9421	16	855	41	1665	1219	230	121	99	31	1

Tabela 2: Realizacija plana 2005

področja	plan 2005	realizacija2005	%
kakovost zraka	280	314	112,14
ravnanje z odpadki	3590	4462	124,29
kakovost voda, emisije v vode	1560	1713	109,81
urejanje voda in gospodarjenje z njimi	580	723	124,66
varstvo narave	175	235	134,29
kemikalije in GSO	60	51	85,00
industrijsko onesnaževanje in tveganja	880	1040	118,18
hrup	785	816	103,95
elektromagnetno sevanje	90	67	74,44
skupaj	8000	9421	117,76

3. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO PROSTORSKE INŠPEKCIJE

3.1 PRISTOJNOST IN POOBLASTILA

Na podlagi določil zakona o graditvi objektov – ZGO-1 (Uradni list RS, št. 110/2002, 97/03 – odl. US, 41/03 – ZVO-1, 45/04 – ZVZP-A, 47/04, 62/04 – odl. US, 102/04 – prečiščeno besedilo in 111/05 – odl. US) inšpektorji nadzirajo:

- če imajo investitorji gradbeno dovoljenje za graditev objektov oziroma za dela, ki jih opravljajo, če dela opravljajo v skladu z dovoljenjem;
- če izvajalci in drugi udeleženci pri graditvi objektov, ko opravljajo dejavnost prostorskega načrtovanja, projektiranja, revidiranja, gradnje in gradbenega nadzora, izpolnjujejo pogoje, določene z zakonom,....;
- če imajo lastniki za uporabo objektov uporabno dovoljenje, če objekte uporabljajo v skladu z dovoljenjem;
- če objekte vzdržujejo tako, da ti ne ogrožajo varnosti in zdravja ljudi ter okolice.

Gradbena inšpekcija nadaljuje tudi postopke po določbah zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor - ZUN (Uradni list SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86; Uradni list RS, št. 26/90, 18/93, 47/93, 71/93, 44/97 in 23/02 - odločba US) ter zakona o graditvi objektov - ZGO (Uradni list SRS, št. 34/84 in 29/86; Uradni list RS, št. 59/96, 45/99 in 52/00), ki sta prenehala veljati 01. 01. 2003. Število teh se zmanjšuje, ker postopke zaključujemo.

Osnovni cilji pri delu gradbene inšpekcije so:

- čimbolj učinkovito preprečevati nedovoljene gradnje;
- zagotoviti v vseh fazah graditve objektov izpolnjevanje z zakonom predvidenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov;
- zagotoviti izpolnjevanje predpisanih pogojev in kvaliteto dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z graditvijo objektov.

Doseganju teh osnovnih ciljev so namenjena vsa dejanja in postopki gradbene inšpekcije.

V letu 2005 je bilo tudi prvo leto dela inšpektorjev in nadzornikov v postopkih po določbah zakona o prekrških. Dodatni cilj je bil tako tudi osvojitvev in izpopolnitev prekrškovnih postopkov.

3.2 ORGANIZACIJA

V sektorju za prostor sta:

- gradbena inšpekcija in
- geodetska inšpekcija.

V Območnih enotah IRSOP je sedaj 66 gradbenih inšpektorjev, v Uradu glavnega inšpektorja je direktor inšpekcije in 1 inšpektor. 58 inšpektorjev ima ustrezno izobrazbo, ki jo ZGO-1 določa za gradbenega inšpektorja, 9 inšpektorjev je nima. Ti bodo v prehodnem obdobju do 31. 12. 2009 delo inšpektorja še opravljali, potem pa le, če bodo pridobili ustrezno izobrazbo (najmanj visoko gradbeno ali arhitekturno, kot je to določeno v zakonu). Predlagana je sicer tudi sprememba ZGO-1, ki naj bi omogočila nadaljevanje dela vsem inšpektorjem.

Geodetski inšpektor je sedaj eden, ima tudi pooblastilo gradbene inšpekcije in prav tako vodi postopke gradbene inšpekcije.

3.3 UGOTOVITVE PRI DELU

3.3.1 Gradbena inšpekcija

Osnovna naloga gradbene inšpekcije je preprečevanje nelegalne gradnje. V okviru te naloge smo določili prioritete pri nadzoru tako po vrsti gradenj kot tudi po območjih nadzora, izbranih predvsem glede na obseg škode, ki bi bila v primeru nelegalne gradnje lahko povzročena.

Število novih nelegalnih gradenj (objekti, zgrajeni brez dovoljenj, zanje inšpektor naloži odstranitve) se je od leta 2002 zmanjšalo za več kot 1/3. V letu 2002 so gradbeni (tedaj urbanistični) inšpektorji izdali 1657 odločb o odstranitvi, v letu 2003 še 953 takih odločb, v letu 2004 še 890, v letu 2005 pa 995.

Za leto 2005 pa moramo omeniti, da je porast glede na leto 2004 v razlogu, da je kar 150 odločb izdanih v zvezi z enostavnimi objekti, za katere gradbeno dovoljenje sicer ni potrebno, zadostuje lokacijska informacija, vendar pa investitor npr. ni dobil soglasja sosedu in zato po zakonu gradbeni inšpektor izreče ukrep kot pri nelegalni gradnji. Natančnejše stanje je razvidno iz tabele na strani 15.

3.3.1.1 Prioritete po vrstah gradenj

Nadzor nad gradnjo za trg

Nadzor smo intenzivno opravljali predvsem pri stanovanjskih in javnih objektih ter poslovnih stavbah. Pri nadzoru smo še posebej kontrolirali kvaliteto vgrajenih gradbenih proizvodov (opremljenost z ustreznimi listinami) in upoštevanje predpisanih postopkov pri vgrajevanju materialov. Večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Vse več je ugotovljenih predelav večjih stanovanj v večstanovanjskih objektih kot tudi družinskih hiš v manjša stanovanja. Pri tem mnogokrat niti ne gre za gradnje v smislu gradbenih del kot tudi ne za spremembo namembnosti objektov, običajno se povečajo le vplivi objekta na okolico. Pri tem nadzoru je vzpostavljeno redno obveščanje davčne inšpekcije.

Inšpektorji so pregledali 943 objektov, izdali 104 odločbe, izdali 38 sklepov z denarno prisilitvijo, izrekli 10 denarnih kazni po ZIN, izdali 24 ukrepov za storjene prekrške in opravili 3 prisilne izvršitve odločb.

Nadzor nad gradnjo industrijskih in infrastrukturnih objektov

Gradbeni inšpektorji so opravljali kontrolo predvsem tistih objektov, ki imajo vplive na okolje; ti predstavljajo zahtevne objekte po predpisih o graditvi objektov; še posebno tisti, ki sodijo med bodoče IPPC zavezance s področja okolja. Pri bodočih IPPC zavezancih (približno 175 velikih podjetij) pregledujejo predvsem stanje dovoljenj ter skladnosti uporabe objektov in naprav z dovoljenji. Aktivnosti potekajo v sklopu prevzemanja predpisov in ureditve EU, predvsem v smeri pridobitve potrebnih uporabnih dovoljenj za vse objekte in naprave.

Gradbeni inšpektorji so ugotovili, da večina objektov in naprav ima ustrezna uporabna dovoljenja.

Pregledali so 1.060 objektov, izdali 128 odločb, izdali 34 sklepov z denarno prisilitvijo, izrekli 13 denarnih kazni po ZIN, izdali 45 ukrepov za storjene prekrške, podali 1 obdolžilni predlog in opravili 10 prisilnih izvršitev odločb.

Nadzor nad rekonstrukcijami starih objektov

Nadzor smo intenzivno opravljali predvsem v mestnih jedrih in drugih gosto naseljenih območjih, kjer bi bile posledice eventuelnih nepravilnosti lahko najtežje. Večje nepravilnosti niso ugotovljene, kršitve predpisov se pojavljajo predvsem v primerih, kjer se objekti rekonstruirajo in dozidujejo z namenom bodoče prodaje. Največkrat je ugotovljena gradnja z namenom predelave objektov v stanovanja in manjše lokale.

Gradbeni inšpektorji so pregledali 1.312 objektov, izdali 231 odločb, izdali 24 sklepov z denarno prisilitvijo, izrekli 18 denarnih kazni po ZIN, izdali 69 ukrepov za storjene prekrške, podali 2 obdolžilna predloga in opravili 5 prisilnih izvršitev odločb.

Nadzor nad nedovoljenim odvzemanjem mineralnih surovin in nad vgrajevanjem mineralnih surovin

Novih nedovoljenih kopov je vse manj. Pojavljajo se v glavnem le še v območjih večjih in intenzivnih gradenj (npr. avtoceste v Posavju, Prekmurju). Poleg večletnega intenzivnega nadzora gradbene inšpekcije so k temu pripomogli tudi učinkovitejši ukrepi inšpektorja, določeni z novim ZGO-1 - ukrep ustavitve del in vzpostavitve v prejšnje stanje oziroma sanacije pri nelegalnem kopu ter bistveno višje kazni za prekršek – do 30 mio za pravno osebo, do 450.000 za posameznika.

Predvsem moramo omeniti tudi aktivnosti državne pravobranilke, ki je na podlagi predlogov gradbene inšpekcije in podatkov, zbranih največ v postopkih gradbenih inšpektorjev, ob koncu leta 2005 vodila preko 250 postopkov v zvezi z nelegalnimi kopi in vložila že več kot 100 tožb pri pristojnih sodiščih za plačilo odškodnin v skupni vrednosti zahtevkov preko 4.000 mio SIT. Zahtevki so predvsem v zvezi s protipravno pridobljeno premoženjsko koristjo, ustvarjeno pri »krajci« mineralnih surovin, ki so v državni lasti na podlagi določb zakona o rudarstvu in zakona o varstvu okolja. Do danes je bilo plačanih cca 130 mio SIT dosojenih odškodnin.

Prav tako je državna pravobranilka tožilstvu do konca leta 2005 vložila cca 30 predlogov za vložitev kazenskih ovadb zoper storilce tatvin gramozov in v kazenskih postopkih vložila tudi preko 25 premoženjsko pravnih zahtevkov.

Državno tožilstvo vodi cca 60 postopkov v zvezi s tatvino mineralnih surovin in obremenjevanjem in onesnaževanjem okolja.

Gradbeni inšpektorji so opravili pregled 592 kopov, izdali 23 odločb, izdali 8 sklepov z denarno prisilitvijo, izrekli 2 denarni kazni po ZIN, izdali 8 ukrepov za storjene prekrške, podali 1 obdolžilni predlog in opravili 4 prisilne izvršitve odločb. V vseh primerih so podani tudi predlogi Državnemu pravobranilstvu za odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi.

Nadzor nad uporabo objektov

ZGO-1 določa tudi ukrep gradbenega inšpektorja v primeru uporabe objekta (za katerega je potrebno gradbeno dovoljenje) brez uporabnega dovoljenja.

ZGO-1 je na novo uvedel tudi ukrep v zvezi s spremembo namembnosti objekta brez predhodno pridobljenega gradbenega in uporabnega dovoljenja. Do ZGO-1 sama sprememba namembnosti, ne da bi bila pri tem opravljena tudi gradbena ali druga dela (za katera bi bilo potrebno dovoljenje), ni bila razlog za izrek inšpekcijskega ukrepa.

Pri tem nadzoru so imeli prednost javni objekti, kot npr. trgovski, gostinski, zabavišni, športni ipd.

Gradbeni inšpektorji so pregledali 1.286 objektov, izdali 164 odločb, izdali 77 sklepov z denarno prisilitvijo, izrekli 24 denarnih kazni po ZIN, izdali 89 ukrepov za storjene prekrške, podali 3 obdolžilne predloge in opravili 1 prisilno izvršitev odločbe.

Pri tem je ugotovljeno, da v večini primerov investitorji za uporabo objektov pridobijo uporabna dovoljenja.

Nadzor nad priključevanjem nedovoljene gradnje na gospodarsko javno infrastrukturo

ZGO-1 določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu infrastrukture, da izvrši odklop nelegalno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži odklop tudi le-te.

Tako so upravljavci gospodarske javne infrastrukture na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 15 objektov.

Z odklopi oziroma preprečevanjem priklopov nedovoljenih objektov bomo nadaljevali, saj se s tem učinkovito zmanjšuje možnost uporabe objekta in s tem število nedovoljenih gradenj.

3.3.1.2 Prioritete po območjih nadzora

Nadzor nad varovanimi in zaščitenimi območji:

- območja zaščite po predpisih o varstvu narave

V območju TNP vodimo postopke za objekte, obravnavane v Uredbah o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora na območju Triglavskega narodnega parka v občinah Bled, Bohinj, Bovec in Tolmin (Uradni list RS, št. 119/2002). Uredbe obravnavajo 76 objektov, za katere so bile v letu 1993 vložene vloge za odlog izvršbe inšpekcijske odločbe. Pregledanih je bilo vseh 76 objektov, opravljen večji del zaslišanj investitorjev oziroma lastnikov.

V zvezi z navedenimi objekti je na Upravnih enotah 54 nezaključenih postopkov izdaje dovoljenj, v 4-ih primerih je zahteva za izdajo dovoljenja zavrtnjena, izdano je 1 dovoljenje, 2 objekta sta odstranjena, za 15 objektov lastniki niso vložili vloge za izdajo dovoljenja.

V 1. odstavku 201. člena ZGO-1 je določeno, da zahteve za izdajo gradbenih dovoljenj za obravnavane objekte zadržijo uporabo inšpekcijskih ukrepov. Tako inšpektorji intenzivneje nadaljujejo postopke za objekte, za katere ni zahteve za izdajo dovoljenja oziroma je postopek izdaje dovoljenja zaključen z zavrnitvijo zahteve.

V območju TNP je bilo pričetih tudi 7 upravnih izvršb inšpekcijskih odločb, zaključenih 5. Od teh so 3 objekte lastniki odstranili sami, 2 sta bila legalizirana, 2 izvršbi sta bili v zvezi z vloženo tožbo preloženi.

Gradbena inšpekcija je v območju TNP v letu 2005 uvedla 40 novih postopkov, od tega le 9 za objekte, za katere bi si investitor moral pridobiti gradbeno dovoljenje. V drugih primerih bi zadostovala lokacijska informacija. Pri rednih pregledih območja je ugotovljeno, da novih nedovoljenih gradenj skoraj ni.

V hribovju, predvsem v območju Gorenjske, je bilo opravljenih več pregledov izdelave gozdnih vlak in gozdnih cest. Gre za dela, za kakršna sicer po ZGO-1 ni potrebno gradbeno dovoljenje, vendar zaradi občutljivosti prostora in predvsem ohranjanja narave, zahtevajo posebno pozornost. Le v enem primeru je bila ugotovljena podlaga za izrek ukrepa gradbene inšpekcije (Planina Laz), investitorja sta, kot naloženo, tudi izvršila sanacijo terena.

Opravljeni so bili redni kontrolni pregledi območja Ljubljanskega barja, ki je predvideno za bodočo zaščito. V območju barja večje nedovoljene gradnje sicer niso bile ugotovljene. Opravljeni so bili pregledi območij več smučišč (Soriška planina, Rogla, Pohorje). Večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

- območja zaščite po predpisih o varstvu kulturne dediščine

Opravljeni so bili redni pregledi starih mestnih jeder mest Piran, Maribor, Ljubljana, Kranj, Celje, Novo mesto in drugih, ki so zaščiteni kot arhitekturna dediščina. Ugotovljene so predvsem prenove – rekonstrukcije starih objektov, v večini primerov z ustreznimi dovoljenji.

- zaščiteni območja vodnih virov

V teh območjih se pojavljajo predvsem nedovoljena odkopavanja mineralnih surovin, ki pa so glede na posledice, predvsem v zvezi z možnostjo odlaganja odpadnih materialov v nastale kope, tudi najbolj nevarna za okolje, podtalnico in s tem tudi vodne vire.

Tako smo opravili več pregledov območij na Gorenjskem – v območju Kranja in Šenčurja, Murske Sobotne, Maribora in Posavja. Večje število novih nedovoljenih odkopavanj pri tem ni bilo ugotovljeno. V vseh primerih je uveden postopek gradbene inšpekcije, izdana inšpekcijska odločba, v enem primeru je opravljena prisilna izvršba inšpekcijske odločbe, podani predlogi državnemu pravobranilstvu za plačilo odškodnine.

Pri nadzoru območij voda je bil v območju Murske Sobotne odstranjen ribnik.

V varovanih območjih so gradbeni inšpektorji opravili pregled 1639-ih objektov, izdali 64 odločb, izdali 29 sklepov z denarno prisilitvijo, izrekli 40 denarnih kazni po ZIN, izdali 89 ukrepov za storjene prekrške in opravili 19 prisilnih izvršitev odločb.

Večje nepravilnosti niso bile odkrite.

Nadzor nad območji razpršene gradnje

Opravljen so bile redne kontrole območij, kjer se pojavljajo posamične ali skupinske gradnje izven območij naselij in izven območij zazidljivih površin - predvsem na območjih kmetijskih, gozdnih, vodnih in drugih površin, kjer izdaja dovoljenj za gradnjo po zakonu praviloma ni možna.

V sklopu tega nadzora so bile opravljene tudi upravne izvršbe - odstranitve več počitniških objektov v območju Limbuša, Pekla, Bresternice in Urha na Pohorju (pričeta gradnja počitniškega naselja) – vse v okolici Maribora. V vseh primerih je šlo za nastajanje novih nedovoljenih počitniških naselij v območju kmetijskih oz. gozdnih površin. Prav tako je bilo opravljenih več upravnih izvršb - odstranitve večjih garažnih in gospodarskih objektov v območju Stražunskega gozda pri Mariboru.

V območjih razpršene gradnje so gradbeni inšpektorji pregledali 5927 objektov, izdali 769 odločb, izdali 246 sklepov z denarno prisilitvijo, izrekli 48 denarnih kazni po ZIN, izdali 89 ukrepov za storjene prekrške, podali 6 obdolžilnih predlogov in opravili 65 prisilnih izvršitev odločb.

3.3.1.3 Ukrepi za povečanje učinkovitosti nadzora

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb

Gradbeni inšpektorji so v letu 2005 uvedli 207 postopkov upravnih izvršb odločb gradbene inšpekcije zoper nelegalno zgrajene objekte - odstranitev objektov. Pri tem je bilo prisilno odstranjenih 26 objektov, tik pred prisilno odstranitvijo so jih zavezanci sami odstranili 99 in legalizirali 39. V 43-ih primerih so izvršbe preložene ali prekinjene in se bodo nadaljevale. Med izvršbami lahko omenimo odstranitev-sanacijo večjega peskokopa v bližini Ptuja, dela večstanovanjske hiše (gradnja za trg) v Domžalah, cevovoda in strojnice MHE v Ljubnem, več počitniških hiš v Limbušu, Peklu in Urhu na Pohorju, opravljenih je bilo 5 upravnih izvršb v območju TNP, med njimi tudi bazna postaja mobilne telefonije v Zrečah.

Pri vrstnem redu upravnih izvršb (prisilna odstranitev nedovoljenih posegov v prostor) smo upoštevali kriterije kot so varovana območja, ogrožanje okolja, varnosti ljudi in prometa, izpostavljenost v prostoru, javno korist ipd.

Za primerjavo podajamo, da so gradbeni inšpektorji v letu 2002 uvedli 242 postopkov upravnih izvršb odločb urbanistične inšpekcije, v letih 2003 in 2004 pa 308.

Vsekakor je pri teh številkah viden uspeh intenzivnega opravljanja prisilnih odstranitev nelegalnih gradenj v zadnjih letih, saj sedaj že cca 1/2 zavezancev objekt odstrani sama tik pred prisilno odstranitvijo. Prav tako se tudi zaradi intenzivnega opravljanja prisilnih odstranitev zmanjšuje število novo nastalih objektov, pri katerih bi bila potrebna prisilna odstranitev.

V večjem delu postopkov gradbene inšpekcije se tako uporabijo druga prisilna sredstva, kot so opozorila in kazni po zakonu o inšpekcijskem nadzoru, kazni po določbah zakona o upravnem postopku in zakona o graditvi objektov in v letošnjem letu kazni, izrečene v postopku o prekršku, s katerimi se doseže namen opustitve kršenja zakona ali vzpostavitve zakonitega stanja.

Prisilna odstranitev objekta bo tako v postopku gradbene inšpekcije le v skrajni sili, ko z drugimi sredstvi ne bo mogoče doseči zakonitosti.

Denarno prisiljevanje k izvršitvi ukrepov

Gradbeni inšpektorji so izrekli 108 kazni z denarno prisilitvijo po zakonu o splošnem upravnem postopku, 58 kazni z denarno prisilitvijo po ZGO-1 in 135 plačilnih nalogov po zakonu o inšpekcijskem nadzoru.

Tem kaznim lahko prištejemo tudi velik del od 295-ih izdanih plačilnih nalogov po določbah zakona o prekrških in velik del kazni, izrečenih z 202-ema odločbama po istem zakonu.

V letu 2003 je bilo skupaj npr. 185 tovrstnih kazni, v letu 2004 pa 382.

Natančnejši podatki so razvidni iz tabel v nadaljevanju teksta.

Nadzor nad delom nadzornikov, ki izvajajo gradbeni nadzor

Z ZGO-1 so določene kazni za nadzornika, če ne izpolnjuje obveznosti, ki obsegajo vse od ugotavljanja skladnosti gradnje s projekti in dovoljenji do kakovosti in uporabe gradbenih proizvodov.

Z učinkovitim in popolnim nadzorom pri gradnji objektov, kot ga morajo po zakonu opravljati nadzorniki, se bo lahko delo gradbenih inšpektorjev omejilo le na redne kontrolne preglede na gradbiščih, saj je naloga nadzornikov popolna kontrola spoštovanja zakona pri gradnji objektov.

Gradbeni inšpektorji so opravili kontrolo 255-ih objektov v zvezi z delom nadzornikov ter v zvezi z delom izvajalcev in projektantov. Pri tem so opravili 129 zaslišanj, izdali 14 odločb za odpravo nepravilnosti in izdali 11 ukrepov za storjene prekrške.

Nadzor nad priključevanjem nedovoljenih gradenj na gospodarsko javno infrastrukturo

ZGO-1 določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu gospodarske javne infrastrukture, da izvrši odklop nedovoljeno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži odklop tudi te.

Upravljavci gospodarske javne infrastrukture so na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 15 objektov, zgrajenih brez dovoljenj ali z dovoljenji, pa je bila preko njih priključena nedovoljena gradnja.

Zasegi sredstev, uporabljenih pri nedovoljeni gradnji

ZGO-1 določa, da se za predmete, namenjene izvajanju del pri nedovoljeni gradnji, izreče varstveni ukrep odvzema. Določa tudi, da zaseg predmetov, s katerimi se izvaja nedovoljena gradnja, z odločbo odredi gradbeni inšpektor.

V letu 2005 so bile izdane 3 odločbe gradbene inšpekcije o zasegu. Število je premajhno, pa čeprav so razlogi tudi v problemih v zvezi s fizičnim zasegom in potem hrambo zaseženega, do zaključka postopka pri Okrajnem sodišču in do prodaje v postopku Davčne uprave.

Z zasegi teh sredstev bomo nadaljevali, saj bo to prispevalo k zmanjševanju števila nedovoljenih gradenj in drugih kršitev ZGO-1.

Označitev inšpekcijskih ukrepov

ZGO-1 določa možnost označevanja inšpekcijskih ukrepov in prepovedi na nedovoljenih gradnjah. To vsekakor prispeva k obveščanju javnosti in posameznih oseb o inšpekcijskih ukrepih ter o delu inšpekcije.

V letu 2005 je bil v 16-ih primerih z opozorilom označen objekt, na katerega se je nanašal inšpekcijski ukrep. Odstranitev opozorila, pritrjenega s pečatom, se šteje za kaznivo dejanje. V primeru odstranitve inšpektor poda kazensko ovadbo.

Nadzor nad delom projektantov, revidentov, izvajalcev in odgovornih vodij del

V letu 2005 smo nadaljevali tudi s kontrolo dela navedenih udeležencev pri graditvi objektov, saj novi ZGO-1 pri teh osebah uvaja drugačno vlogo in delo, kot so ga imeli do sedaj, in določa nove in višje kazni v primeru kršitev zakona.

Gradbeni inšpektorji so s tem v zvezi opravili pregled 429 objektov (v letu 2004 npr. 314), 236 zaslišanj, izdali 25 odločb, s katerimi so naložili odpravo nepravilnosti, ter izrekli 15 ukrepov za storjene prekrške.

3.3.1.4 Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

Gradbena inšpekcija je izdala 1.825 odločb (v letu 2004 npr. 1.931), od tega 90 po ZUN, 52 po ZGO in 1.683 po novem ZGO-1 (v letu 2004 npr. 1.733). Največ odločb 703 je izdanih v zvezi s stanovanjskimi stavbami (v letu 2004 npr. 652), potem 426 v zvezi z manjšimi nestanovanjskimi stavbami - v glavnem pomožnimi objekti (v letu 2004 npr. 365), 126 v zvezi z gostinskimi, trgovskimi ipd. stavbami (v letu 2004 npr. 116) itd. V tem številu odločb so sicer vštete vse odločbe, tako o odpravi nepravilnosti kot tudi o odstranitvi nedovoljeno zgrajenih objektov ali delov objektov.

Davčni upravi smo ažurno odstopali v izterjavo finančne obveznosti v inšpekcijskih postopkih – kazni, plačila taks, stroškov izvršb in drugih stroškov, ki nastanejo v inšpekcijskem postopku.

Tu moramo posebej navesti tudi redno dajanje predlogov državnemu pravobranilstvu za odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi in plačilo odškodnine v primerih nedovoljenega odvzemanja mineralnih surovin.

Ob tem smo intenzivno reševali in zaključevali stare, nerešene zadeve. Točni podatki o številu reševanja upravnih zadev bodo razvidni iz poročila o reševanju upravnih postopkov.

Pri tem moramo omeniti tudi odločitev Ustavnega sodišča, ki je s 1. točko izreka svoje odločbe št. U-I-150/04-19 z dne 01. 12. 2005 razveljavilo prvi odstavek 200. člena ZGO-1, v primeru, da za gradnje iz tretjega odstavka 3. člena tega zakona nalaga, da se inšpekcijski postopki, začeti pred njegovo uveljavitvijo, končajo zanje po določbah ZUN. Z 2. točko iste odločbe je odločilo, da se nepravnomočno končani inšpekcijski postopki iz prejšnje točke, vključno z izvršbami inšpekcijskih ukrepov, v nepravnomočno končanih inšpekcijskih postopkih končajo po določbah ZGO-1!

Odločitev sodišča je začela učinkovati dne 14. 12. 2005 (dan po objavi v Uradnem listu, ki je bila 13. 12. 2005). Odločitev sodišča namreč v praksi pomeni zaključitev kar nekaj inšpekcijskih postopkov, vodenih po ZUN – v zadevah objektov, za katere po novem ZGO-1 zadostuje lokacijska informacija.

Prav tako je bila posebna pozornost pri delu še vedno usmerjena k izpolnjevanju vseh nalog in zahtev novega zakona o graditvi objektov (ZGO-1), ki je pričel veljati 01. 01. 2003 in ob koncu leta 2003 uveljavljenega pravilnika o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Uradni list RS, št. 114/2003, 130/2004).

V tem letu je pričelo veljati tudi kar nekaj predpisov, sprejetih na podlagi ZGO-1, ki v veliki meri prinašajo tudi nove zadolžitve gradbeni inšpekciji. Priučitev k delu po teh predpisih je bila prav tako ena prednostnih nalog gradbene inšpekcije, v ta namen so bili organizirani tudi posveti gradbenih inšpektorjev.

V mesecu oktobru 2005 je bil tako organiziran sestanek gradbenih inšpektorjev v zvezi z nadzorom gradbene inšpekcije pri uporabi gradbenih proizvodov, predvsem betona v gradbeništvu, še posebej glede na obvezno vpeljavo novega standarda SIST EN 206-1 in SIST 1026 v slovenski prostor. Prav tako je bila na sestanku podana vsebina in osnovne značilnosti dela v zvezi s Pravilnikom o mehanski odpornosti in stabilnosti objektov, ki je bil tedaj še v postopku sprejemanja in kasneje objavljen v Uradnem listu RS št. 101/2005. S tem pravilnikom se v slovenski prostor vnaša uporaba evrokodov - evropskih standardov, ki določajo načela in pravila za zagotovitev varnosti, uporabnosti in trajnosti objektov.

V mesecu decembru je bil ponovno del posveta gradbenih inšpektorjev namenjen nadzoru gradbene inšpekcije pri uporabi gradbenih proizvodov, predvsem stekla in aluminija v gradbeništvu. Del tega posveta je bil namenjen tudi predstavitvi možnostim dostopa do zbirk prostorskih podatkov in dostopa do nepremičninskih evidenc, do katerih imamo inšpektorji že možnost dostopa ali naj bi jo v kratkem imeli.

Gradbeni inšpektorji sodelujejo kot člani tudi v Odboru za koordinacijo v gradbeništvu pri Ministrstvu za gospodarstvo, Sosvetu za statistiko gradbeništvu pri Statističnem uradu RS, Svetu za tehnična soglasja, ki deluje v okviru Zavoda za gradbeništvo Slovenije – ustanovilo ga je Ministrstvo za gospodarstvo, kjer se določajo in urejajo ustrezni predpisi in pogoji na področju gradbeništvu.

Na delo gradbene inšpekcije so precej vplivale tudi določene novosti, ki jih je prinesel novi ZGO-1.

Ena bistvenih novosti ZGO-1 je, da je z definicijo pojma »objekt« in razvrstitvijo objektov na 3 kategorije (zahtevni, manj zahtevni in enostavni objekti) zmanjšal število objektov, za katere je potrebno dovoljenje na podlagi določil tega zakona glede na prejšnja zakona (Zakon o graditvi objektov-ZGO in Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor-ZUN).

Za večji del enostavnih objektov namreč zadostuje le pridobitev lokacijske informacije, ki jih izdajajo Občine.

Prav tako pa mnoga dela, ki so po ZUN predstavljala objekt oziroma poseg v prostor in je bilo zanje potrebno pridobiti vsaj odločbo o dovolitvi priglašeni del, če ne celo lokacijsko dovoljenje, sedaj ne predstavljajo več gradnje, niso objekt v smislu določb ZGO-1, tako zanje ni potrebno pridobiti gradbenega dovoljenja in tudi ne lokacijske informacije, tako tudi niso več v pristojnosti nadzora gradbene inšpekcije.

Prav v zvezi s temi vrstami deli pa je bilo tudi v letu 2005 največ prijav in pripomb tako lokalnih skupnosti kot občanov. Med taka dela, za katera pod določenimi pogoji ni potrebno pridobiti niti lokacijske informacije, sodijo npr. obnove, prenove gospodarske javne infrastrukture in vzdrževalna dela na njej, postavljanje enostavnih objektov na objektih gospodarske javne infrastrukture, različna zemeljska dela na kmetijskih, gozdnih in drugih površinah, zunanje ureditve javnih in drugih površin, postavljanje različnih provizorijev, naprav za obveščanje, vzdrževalna dela na objektih ipd.

Veliko število navedenih vprašanj in komplicirano ugotavljanje dejanskega stanja v zvezi s temi vrstami enostavnih objektov ter mnogimi pojasnjevanji prijaviteljem je zahtevalo od inšpektorjev mnogo dodatnega dela.

Pričakovali smo, da bo vprašanj in prijav lokalnih skupnosti v zvezi s tem manj po sprejetju Pravilnika o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Uradni list RS, št. 114/2003, 130/04), ki je začel veljati 6. decembra 2003, spremembe pa 18. 12. 2004. Pravilnik natančno določa med drugim tudi vrste del, za katere ni potrebna niti lokacijska informacija, in dela, za katera zadostuje pridobitev lokacijske informacije. Vendar se število problemov in vprašanj v zvezi s tem ni bistveno zmanjšalo, kar dokazujejo tudi v javnosti aktualna vprašanja v zvezi s tem, kot primer navajamo rekonstrukcije cest, različna dela in obnove na drugih vrstah gospodarske javne infrastrukture ipd.

Menimo, da bo potrebno vprašanje postavljanja oziroma gradnje te vrste »enostavnih objektov« rešiti na drug način, vsaj večji del z dovoljenjem, izdanem po skrajšanem postopku.

Gradbeni inšpektorji so v letu 2005 nadaljevali tudi s pregledi gradenj v romskih naseljih. V romskih naseljih v Občinah Črnomelj in Metlika je bilo opravljenih več inšpekcijskih pregledov. Aktivnosti gradbene inšpekcije v pregledovanju in nadzoru v romskih naseljih se bodo nadaljevale tudi v letu 2006.

Ob navedenih aktivnostih gradbene inšpekcije, ki so prispevale k večji učinkovitosti nadzora in odpravljanju nedovoljenih gradenj v državi, k večjemu učinku prispevajo tudi mnogo višje kazni in druge sankcije, določene v novem ZGO-1, glede na prejšnji zakon o graditvi objektov.

Predvsem omenimo tu stopnjevano finančno prisiljevanje k izvršitvi inšpekcijskega ukrepa (do vrednosti 500 mio sit, če je zavezanec pravna oseba): vpis zastavne pravice na zavezančeve nepremičnine za poplačilo kazni in stroškov v inšpekcijskem postopku; odklop nedovoljeno zgrajenega objekta od gospodarske javne infrastrukture, pa tudi legalnega objekta, če je preko njega priključen nedovoljeno zgrajeni objekt; možnost odvzema licence oziroma izbrisa iz imenika zbornice pooblaščenega arhitekta in pooblaščenega inženirja v primeru kršitve predpisov itd.

Problemi v zvezi z nedovoljenimi gradnjami se zmanjšujejo, tako po številu kršitev zakona kot tudi po teži kršitev. Tako so npr. v letu 2005 gradbeni inšpektorji izdali 1.825 odločb, v letu 2004 še 1.931 odločb, v letu 2003 še 2.116 odločb, v letu 2002 pa še 3.183 odločb (ob praktično enakem številu inšpekcijskih pregledov: 12.860 v letu 2005, 13.667 v letu 2004, 15.863 v letu 2003 in 16.562 v letu 2002). Navedeno kaže tudi na to, da je kršitev predpisov manj kot jih je bilo. Od navedenega števila odločb je bilo v letu 2005 še 995 odločb s katerimi je bila naložena odstranitev nedovoljeno zgrajenih objektov ali delov objektov, v letu 2004 še 890, v letu 2003 še 953, v letu 2002 pa je bilo takih odločb še 1.657, torej skoraj še enkrat toliko. Druge odločbe so izdane predvsem v zvezi z odpravo raznih nepravilnosti, kot npr. imenovanje nadzornika, ureditev gradbišča ipd.

3.3.1.5. TABELA

LETO 2005 - JANUAR - DECEMBER

POROČILO O IZVRŠEVANJU PLANA GRADBENE INŠPEKCIJE

TOČKA PLANA	VSEBINA NALOGE	INŠPEKCIJSKI UKREPI				IZVRŠBE			PREKRŠEK	
		ŠTEVILO OBJEKTOV	INŠP. PREGLEDI	ZASLIŠANJA	ODLOČBE	SKLEP DEN.PRIS. ZUP	DENARNA KAZEN ZIN	IZVRŠBA PO DRUGI OSEBI	UKREP PREKR.OR GANA	OBDOLŽ. PREDLOG
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
2,1	PRIORITETE PRI DELU GRADBENE INŠPEKCIJE									
2,1,1	PRIORITETE PO VRSTAH GRADENJ									
2,1,1,1	Nadzor nad gradnjo za trg	943	693	368	104	38	10	3	24	
2,1,1,2	Nadzor nad gradnjo industrijskih in infrastrukturnih objektov	1060	892	455	128	34	13	10	45	1
2,1,1,3	Nadzor nad rekonstrukcijo in adaptacijo objektov	1312	1172	629	231	24	18	5	69	2
2,1,1,4	Nadzor nad nelegalnim odjemom in vgrajevanjem min. surovin	592	563	86	23	8	2	4	8	1
2,1,1,5	Nadzor nad uporabo objektov	1286	1032	502	164	77	24	1	89	3
2,1,2	PRIORITETE PO OBMOČJIH NADZORA									
2,1,2,1	Nadzor nad varovanimi območji	1639	1185	460	256	29	40	19	64	
2,1,2,2	Nadzor nad območji razpršene gradnje	5927	4460	2412	769	246	48	65	141	6
2,1,3	NADZOR NAD UDELEŽENCI PRI GRADNJI									
3,1,3,1	Nadzor nad delom nadzornikov pri gradnji	252	207	126	14				11	
3,1,3,2	Nadzor nad izvajalci	429	378	236	25				15	
	V tabelo vpisujemo število dejanj, aktov itd.:									

TABELA

LETO 2005 - JANUAR - DECEMBER

POROČILO O DELU GRADBENE INŠPEKCIJE

A	B VRSTA OPRAVIL	ZAHTEVNI OBJEKTI								MANJ ZAHTEVNI OBJEKTI						ENOST. OBJ.	SKUPNO ŠTEVILO	
		STAVBE					INŽ. OBJEKTI			STAVBE					Inž.Obj.			
		C Več stanov. in socialno varst. stanov. stavbe	D Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	E Stavbe za promet in komunikacije	F Industrijske stavbe in skladišča	G Druge nestanovanjske stavbe	H Objekti razp. > od 8m, mostovi, predori	I Avtoceste, železnica, letališča, luke, žičnice	J Energ. obj., daljnovodi, vodovodi, zbirni kanali	K Drugi zahtevni inženirski objekti	L Eno, dvo in več stanov. in social.- varst. stavbe	M Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	N Stavbe za promet in komunikacije	O Industrijske stavbe in skladišča	P Druge nestanovanjske stavbe			Q Drugi objekti, ki niso razvrščeni med zahtevne
0.0	Inšpekcijski pregledi	278	222	23	273	149	32	16	48	78	3702	760	150	718	2298	1449	2664	12860
0.1	Zaslišanja	146	149	12	144	92	10	5	21	45	2107	425	40	377	1144	648	1292	6657
1.1	150. člen ZGO-1 1. ali 2. tč. (odprava nepravilnosti oz. ustavitve gradnje)	5	10	1	6	6		1			82	22	1	17	12	11	8	182
1.2	150. člen ZGO-1 3. tč. (prepoved uporabe)	1	14	1	7	5	1	1			19	26		36	9	6	2	128
1.3	150. člen ZGO-1 4. tč. (prepoved vgradnje)	2	1								12	2		2	2	2	2	25
1.4	152. člen ZGO-1 - nelegalna gradnja	3	3		26	2	2	1		6	342	49	5	47	280	79	150	995
1.5	153. člen ZGO-1 - neskladna gradnja (ustavitev in sprem. dovoljenja)	1	3	1	3				1	1	101	18	1	7	36	3	4	180
1.6	153. člen ZGO-1 - neskladna gradnja (odstranitev oz. uskladitev)		1		1		1			1	24	2		1	20	2	4	57
1.7	154. člen ZGO-1 - nevarna gradnja		1		5	1					55	1	2		8	5		78
1.8	155. člen ZGO-1 - nelegalni kop										1				2	10	1	14
1.9	156. člen ZGO-1 - posebni primeri										1			4	1			6
1.10	158. člen ZGO-1 - odklop od infrastrukturnih omrežij										3	2			10			15
1.11	160. člen ZGO-1 - zaseg	1									1					1		3
1.12	161. člen ZGO-1 - označitev ukrepa										6	2		1	4	1	2	16
1.13	Odločba ZUN										44	3			26	7	10	90
1.14	Odločba ZGO	1	3		1	1					12	3	3	5	16	2	5	52
2.1	Opozorilo 33. člen ZIN	22	10	1	20	17			4	7	236	47	2	42	120	64	93	685
2.2	Sklep o dovolitvi izvršbe	1	6	1	11	9	2		1	1	205	35	7	60	299	63	66	767
2.3	Sklep o stroških	1	7	1	6	10			2		44	9	3	19	91	28	19	240
2.4	Den. kazen 148. člen ZGO-1 - ustavitev gradnje				1			1			7			1	5	7		22
2.5	Den. kazen 148. člen ZGO-1 - ostale kazni										8	5		9	7	5	2	36
2.6	Den. kazen 298. člen ZUP	3		1	1	1					41	7	3	14	23	10	4	108
2.7	Odstop denarne kazni v izterjavo	1			1					2	51	13	1	14	24	5	7	119
2.8	Prisilna izvršba po 2. osebi				2		1				14	4	1	1	13	8	8	52
2.9	Odstranitev ali sanacija s strani zavezanca	6	4	4	19	3	2	1	1	4	136	17	8	23	150	64	125	567
3.1	Plačilni nalog ZP1	6	27		6	1					115	25	3	33	60	5	14	295
3.2	Odločba prekrškovnega organa ZP1	2	10	4	8	3		2			62	26	5	25	22	12	21	202
3.3	Obdolžilni predlog ZP1	1			1						6	2		1	4	1		16
3.4	Plačilni nalog ZIN (mandatna kazen)		2		5						47	12	1	12	44	9	3	135
3.5	Ovadbna tožilstvu																4	4
3.6	Odstop državnemu pravobranilstvu za vložitev tožbe	1							1	1	3		2		5	16	4	33
																	24639	

3.3.2. Geodetska inšpekcija

Geodetska inšpekcija opravlja nadzorstvo nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetske dejavnosti in izvajanjem geodetskih storitev, kot to določa zakon o geodetski dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/00) in predpisi, izdani na njegovi podlagi.

Novi Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 110/2002 – ZUreP), ki je pričel veljati 01. 01. 2003, je prinesel geodetski inšpekciji dodatno pristojnost nadzora nad določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov, ki se nanašajo na geodetske storitve.

V novembru 2003 je bil imenovan geodetski inšpektor, ki je sicer obdržal tudi pristojnosti gradbene inšpekcije in še vedno opravlja tudi delo gradbenega inšpektorja. Do tedaj je delo geodetske inšpekcije opravljal gradbeni inšpektor z dodatnim pooblastilom geodetske inšpekcije.

3.3.2.1. Prioritete pri delu

Kot v prejšnjih letih smo tudi v letu 2005 zaradi kadrovskih težav zagotavljali le nujni nadzor nad opravljanjem geodetskih storitev.

3.3.2.2. Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

V letu 2005 je bilo uvedenih 57 novih postopkov geodetske inšpekcije. Večina prijav se še vedno nanaša na opravljanje geodetskih storitev na terenu in njihove domnevne nepravilnosti. Številni občani se obračajo na geodetsko inšpekcijo v upanju, da se bodo na ta način zaradi svojega nestrinjanja z vzpostavitev katastrske meje v naravi izognili sodnemu postopku določitve meje in s tem povezanim stroškom. V obravnavanih primerih smo tudi preverili, ali ima geodetsko podjetje pridobljeno dovoljenje za izvajanje geodetskih storitev in ali je posamezne storitve, ki so podlaga za urejanje mej zemljišč in parcelacijo, opravljal geodet z ustrežno strokovno izobrazbo in z opravljenim posebnim strokovnim izpitom. Nepravilnosti v zvezi z registracijo geodetskih podjetij in izobrazbo geodetov kot izvajalcev geodetskih storitev in odgovornih geodetov niso bile ugotovljene. V enem primeru je bila geodetskemu podjetju izdana odločba o odpravi nepravilnosti med postopkom ureditve in obnove meje.

Prejeli smo tudi več prijav v zvezi z odstranitvijo mejnikov. Prijave običajno temeljijo le na obtožbah "sosedu" in so brez dokazil. Geodetska inšpekcija na kraju samem praviloma ne more ugotoviti, kdo je mejnik odstranil, tudi v postopku običajno ne more pridobiti podatkov o storilcu ter kraju in času dejanja.

V letu 2005 smo prejeli le eno prijavo v zvezi z zaračunavanjem geodetskih storitev. Izkazalo se je, da neutemeljeno.

Ker je v letu 2004 prenehala veljavnost zakona o posebnih pogojih za vpis lastninske pravice ne posameznih delih stavbe v zemljiško knjigo, se je tudi v letu 2005 povečalo število vprašanj inšpekciji v zvezi s tem postopkom in domnevnimi nepravilnostmi pri izdelavi etažnih načrtov, ki jih kot del dokumentacije za vpis v zemljiško knjigo izdelujejo geodetska podjetja.

Mnogo prijav se nanaša tudi na delo sodnih izvedencev geodetske stroke in tudi na delo geodetskih uprav, čeprav geodetska inšpekcija pri tem nima pristojnosti. V takih primerih geodetska inšpekcija prijavitelja obvesti o pristojnostih posameznih organov.

3.4. ZAKLJUČEK

Poudarek pri delu gradbene inšpekcije je bil na izvrševanju plana dela, to je predvsem nadzor v zvezi s prioritetaми na področju dela, kot npr. gradnja za trg, rekonstrukcije objektov, nadzor nad varovanimi območji, nadzor nad izvajalci in nadzorniki (udeleženci pri gradnji). Natančnejši podatki o tem so razvidni iz tabele »Poročilo o izvrševanju plana gradbene inšpekcije« (stran 43) in iz opisa v tekstu poročila.

Na nobenem področju niso bile ugotovljene posebne nepravilnosti ali večje število nepravilnosti. Kot primere navajamo;

-da je bila pri 943-ih objektih gradnje za trg, ki so bili v postopku gradbene inšpekcije, le v 104-ih primerih ugotovljena podlaga za izdajo inšpekcijske odločbe;

-da je bila pri nadzoru nad varovanimi območji pri 1.639-ih obravnavanih objektih le v 256-ih primerih ugotovljena podlaga za izdajo inšpekcijske odločbe.

Ob tem moramo poudariti, da se inšpekcijski postopek uvede le tam, kjer se v predhodnem postopku ugotovi verjetnost kršitve zakona. V predhodnem postopku namreč gradbeni inšpektor že opravi pregled uradnih evidenc, druge poizvedbe o zadevi, izključi zadeve in na ta način ugotovi, da ni podlage za izrek ukrepa.

Iz tabele »Poročilo o delu gradbene inšpekcije« (stran 44) so razvidna posamezna dejanja, predvsem ukrepi gradbene inšpekcije.

Število in vrsta ukrepov v letu 2005 je primerljiva z ukrepi v letu 2004.

Ob tem moramo poudariti, da v letu 2005 gradbeni inšpektorji vodijo tudi nov, dodatni postopek kot prekrškovni organi po določbah zakona o prekrških.

Tako so npr. izdali 295 plačilnih nalogov, 202 odločbi o prekršku, podali 16 obdolžilnih predlogov sodišču. Temu primerno se je npr. zmanjšalo število plačilnih nalogov po določbah zakona o inšpekcijskem nadzoru (v letu 2004 jih je bilo 188, v letu 2005 pa 135).

Zanimiva je npr. tudi primerjava v začetih postopkih prisilne odstranitve objektov. V letih 2003 in 2004 smo imeli pričetih 308 takih postopkov, v letu 2005 še 207, od tega so npr. v letu 2003 zavezanci tik pred prisilno odstranitvijo sami odstranili 39 % objektov, v letih 2004 in 2005 pa skoraj 50 %.

Vsekakor je pri teh številkah viden uspeh intenzivnega opravljanja prisilnih odstranitvev nelegalnih gradenj v zadnjih letih, saj sedaj že cca 1/2 zavezancev objekt odstrani sama tik pred prisilno odstranitvijo. Prav tako se tudi zaradi intenzivnega opravljanja prisilnih odstranitvev zmanjšuje število novo nastalih objektov, pri katerih bi bila potrebna prisilna odstranitev. V večjem delu postopkov gradbene inšpekcije se tako uporabijo druga prisilna sredstva, kot so opozorila in kazni po zakonu o inšpekcijskem nadzoru, kazni po določbah zakona o upravnem postopku in zakona o graditvi objektov ter v letošnjem letu kazni, izrečene v postopku o prekršku, s katerimi se doseže namen opustitve kršenja zakona ali vzpostavitve zakonitega stanja.

Prisilna odstranitev objekta bo tako v postopku gradbene inšpekcije le v skrajni sili, ko z drugimi sredstvi ne bo mogoče doseči zakonitosti.

Pri delu gradbene inšpekcije lahko povzamemo, da se problemi v zvezi z nedovoljenimi gradnjami zmanjšujejo tako po številu kršitev zakona kot tudi po teži kršitev. Da je temu tako, dokazuje tudi podatek, da je bilo v letih 2005, 2004 in 2003 - ob skoraj enakem številu

inšpekcijskih pregledov (cca 15.000) kot v letu 2002 - ugotovljenih cca 1/3 manj kršitev zakona in pri tem skoraj 1/2 manj nedovoljenih gradenj.

Temu je prispevalo tako opravljanje številnih prisilnih izvršb odločb gradbene inšpekcije, ustrezno informiranje medijev pri tem in druga dejanja inšpekcijskega nadzorstva, kot tudi večje kazni in drugi ukrepi, ki jih je prinesel ZGO-1.

Pri izobraževanju gradbenih inšpektorjev moramo omeniti tudi kar nekaj izobraževanj v zvezi z nadzorom nad uporabo gradbenih proizvodov pri gradnji objektov, saj bo to ena prednostnih nalog gradbene inšpekcije tudi v bodoče.

Geodetska inšpekcija je v letu 2005 uvedla 57 postopkov (v letu 2004 npr. 48). Večina postopkov se, kot v prejšnjih letih, nanaša na geodetske storitve na terenu, predvsem na nestrinjanje z vzpostavitvijo katastrske meje. Le v enem primeru je bila ugotovljena nepravilnost in izdana inšpekcijska odločba.

4. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO STANOVANJSKE INŠPEKCIJE

4.1 PRISTOJNOST IN ORGANIZACIJA

Stanovanjski inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor po Stanovanjskem zakonu (Ur. list RS, št. 69/2003 in 18/2004), Zakonu o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (Ur. list RS, št. 18/2004), predpisih izdanih na njihovi podlagi in kot prekrškovni organ odločajo o prekrških v skladu z Zakonom o prekrških. Nadzorstvo se opravlja v okviru Stanovanjske inšpekcije s sedežem na Vilharjevi 33, Ljubljana, ki je sestavni del Inšpektorata RS za okolje in prostor. Delo opravlja pet stanovanjskih inšpektorjev, ki so krajevno pristojni za območje celotne države.

4.1.1 Stanovanjski zakon (SZ)

Stanovanjski zakon določa, da inšpekcijski nadzor nad uresničevanjem javnega interesa na stanovanjskem področju opravljajo inšpektorji stanovanjske inšpekcije, pri čemer opredeljuje kot javni interes zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjskih stavb, ki omogoča njihovo normalno rabo, ter zagotavljanje pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb. Pristojnost stanovanjskega inšpektorja se konkretizira v ukrepih zoper etažne lastnike, ki ne zagotovijo, da so skupni deli vzdrževani v skladu z normativi za vzdrževanje stanovanjskih stavb, v določitvi začasnega upravnika v primerih, ko le-ta ni določen, pa bi po zakonu moral biti. Nadalje v ukrepih zoper posameznega etažnega lastnika, kateremu odredi vzdrževanje stanovanja tako, da se odvrne škoda, ki bi nastala drugim stanovanjem ali skupnim delom, ali da se najemniku omogoči normalna uporaba stanovanja, kakor tudi prepoved opravljanja dejavnosti v stanovanju, če niso izpolnjeni pogoji določeni v zakonu. Učinkovitost upravljanja v večstanovanjskih stavbah se zagotavlja tudi z nadzorom in izrekanjem ukrepov zoper upravnike in tudi etažne lastnike za kršitve, katere je zakon opredelil kot prekršek.

4.1.2 Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES)

Zakon je stopil v veljavo 1. avgusta 2004. Namen zakona je zavarovanje kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pred finančno nesposobnostjo investitorjev, ko ti še pred končanjem gradnje pričnejo s prodajo, pri čemer se kupci zavežejo del kupnine plačati pred izročitvijo predmeta prodaje. Nadzor nad tem, ali prodajalci pri prodaji stanovanjskih stavb in stanovanj potrošnikom ravnajo v skladu z določbami o prodaji, ki so urejene v drugem poglavju zakona, opravljajo stanovanjski inšpektorji. Med najpomembnejša določila tega poglavja je šteti pogoje za dopustnost dogovora o predčasnem plačilu kupnine. Ko do takšnega dogovora pride, mora prodajalec zagotoviti ustrezno zavarovanje v korist kupca, ki je lahko: bančna garancija, oblikovanje skrbniškega računa, ali poroštvo zavarovalnice. Če prodajalec sklepa prodajne pogodbe oziroma oglašuje prodajo v nasprotju z določbami tega zakona, mu stanovanjski inšpektor glede na vsebino kršitve prepove sklepanje prodajnih pogodb oziroma oglaševanje, ali odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti. Kadar inšpektor oceni, da je zaradi načina in obsega kršitve to potrebno za zaščito kupcev, svojo odločbo tudi javno objavi.

4.2 UGOTOVITVE PRI DELU

V planu za leto 2005 smo si zastavili med prioritete naloge tri nivoje, ki si sledijo po naslednjih kriterijih:

-ogroženost posameznika z vidika neposredne nevarnosti za življenje in zdravje v večstanovanjskih objektih;

-ogroženost posameznikovega premoženja;

-zaščita javnega interesa določenega z zakonom kot tretja preventivna dejavnost.

Ocenjujemo, da smo pri svojem delu v celoti uresničili zastavljene cilje, saj je bila odzivnost po prvi prioriteti takojšnja (npr. prepoved rabe dvigal brez ustreznih certifikatov, izjemno kratki roki pri izdaji odločb za nujna vzdrževalna dela na skupnih delih večstanovanjskih stavb ipd.), in da smo v največji možni meri zagotavljali javni interes opredeljen z zakonom (npr. postavitve začasnih upravnikov, odredbe o nujnih vzdrževalnih delih, pregled poslovanja upravnikov in sankcioniranje nepravilnosti, preventivni pregledi pri investitorjih glede pogojev prodaje itd.), kar potrjuje tudi število izdanih odločb in drugih ukrepov, ki so prikazani v nadaljevanju tega poročila.

Preventivno delovanje inšpektorjev se je udeležilo v izrečenih opozorilih in navodilih zavezancem v vseh tistih primerih, ko so glede na okoliščine dosegli svoj namen.

Število posameznih ukrepov, katere smo predvideli v letnem planu, smo dosegli, pri večini ukrepov in dejanj celo presegli. Vzrok temu so dodatne naloge, ki jih je stanovanjska inšpekcija dobila s spremenjeno zakonodajo in tudi s povečanjem obsega dela inšpektorjev.

4.2.1 Vsebinski prikaz obsega dela

Stanovanjska inšpekcija je obravnavala 916 zadev. V letu 2004 je začela s postopkom v 612-ih zadevah, kar pomeni, da se je število zadev povečalo za 49,6 %.

Največ zadev (245) se nanaša na sum storitve prekrška. Tem sledijo zadeve povezane z začasno določitvijo upravnika (141 zadev), opustitve vzdrževanja skupnih delov (127 zadev), opustitve nujnih vzdrževalnih del v stanovanju (78 zadev) in obveznosti vzdrževanja najemnih stanovanj (33 zadev). Osem zadev se je nanašalo na kršitve pri opravljanju dejavnosti v delu stanovanja. Po ZVKSES smo obravnavali 26 zadev, izdana je bila ena ureditvena odločba.

Iz prikazanih podatkov lahko zaključimo, da se je obseg inšpekcijskega nadzorstva povečal v glavnem na račun dodatnih nalog oziroma pooblastil, ki jih je prinesel Zakon o prekrških, v manjšem obsegu pa tudi ZVKSES. Obseg »že utečenega« inšpekcijskega nadzorstva, ki se izvaja po določilih stanovanjskega zakona, se giblje v okviru nekajletnega povprečja, to je približno 600 zadev letno.

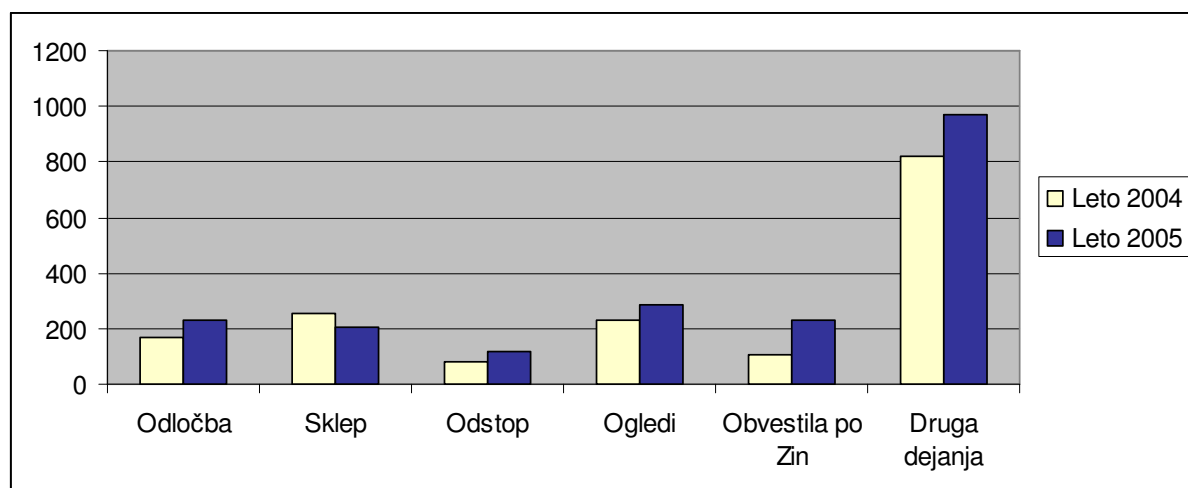
Po podatkih, ki se obdelujejo v SPIS 4, je stanovanjska inšpekcija v letu 2005 rešila 856 zadev, 165 zadev je v reševanju in 8 zadev v evidenci.

4.2.2 Ukrepi in dejanja

V spodnji tabeli in grafikonu je prikazana primerjava med številom vsebinsko primerljivih ukrepov in dejanj za leto 2004 in 2005:

DEJANJA IN UKREPI	Leto 2004	Leto 2005
Odločba	168	230*
Sklep	252	207*
Odstop	80	120
Ogledi	231	289
Obvestila po ZIN	106	228
Druga dejanja	823	967

* Podatek ne vključuje odločbe in sklepe, ki so bili izdani v prekrškovnem postopku in so prikazani posebej.

Število odločb v letu 2005 izdanih na podlagi posameznih zakonskih pooblastil in število upravnih izvršb je razvidno iz spodnjega prikaza:

SZ in ZVKSES	ŠTEVILO
Odločba 125 čl. - vzdrževanje skupnih delov	76
Odločba 126 čl. – popravilo v lastnem stanovanju ali najemnem stanov.	55
Odločba 128 čl. – začasna določitev upravnika	97
Odločba 129 čl. – prepoved opravljanja dejavnosti v stanovanju	1
Odločba ZVKSES	1
ODLOČBE-skupaj	230

Med ukrepi stanovanjske inšpekcije velja posebej omeniti tiste, ki se nanašajo na začasno določitev upravnika v večstanovanjskih stavbah, kjer je njegovo imenovanje obvezno. Sistematično smo se lotili tega vprašanja v Občini Kočevje. O svojih aktivnostih smo seznanili župana ter del pristojne občinske uprave in dobili podporo za naša prizadevanja. Za uresničitev zadanega cilja smo se povezali z več upravniki, pri čemer se je izkazalo, da je le eno podjetje izpolnjevalo vse pogoje, ki jih določa zakon za začasnega upravnika. S to akcijo smo uspeli v občini zagotoviti, da ima pretežna večina stanovanjskih objektov upravnika (seveda v tistih primerih, ko je po zakonu njegovo imenovanje obvezno), s čimer se uresničujejo zakonsko obvezna določila tudi v praksi. Ne nazadnje se tako dviguje kvalitetna raven upravljanja.

Drugo večje območje je bilo koprsko z okolico, pri čemer tu z imenovanjem začasnih upravnikov ni bilo težav, saj je tam več podjetij, ki ustrezajo pogojem stanovanjskega zakona. Dosedanja praksa je pokazala, da v večini primerov težav z izvršitvijo odločbe ni bilo. Etažni lastniki bodisi niso vedeli, da morajo imeti upravnika, ali niso imeli možnosti izbire, ali pa so menili, da se bodo njihovi stroški enormno povečali, pri čemer koristi od imenovanja upravnika niso videli. Vsa ta in druga vprašanja so se na sklicanih zborih etažnih lastnikov razjasnila, tako da so bile praviloma sklenjene pogodbe o opravljanju upravniških storitev z začasno postavljenim upravnikom.

Problem, na katerega kaže opozoriti, so večstanovanjske hiše, kjer so medsebojni odnosi etažnih lastnikov na tako nizkem nivoju, da ni moč doseči niti minimalnega konsenza in je upravništvo odpovedalo že več upravnikov. Tako na eni strani praktično ni upravnika, ki bi želel sprejeti to nalogo, če pa se vendarle loti tega, je njegovo prizadevanje neuspešno (posamezniki so tako celo z grožnjami in fizičnim nasiljem preprečili, da bi upravnik lahko izpolnil naloženo obveznost. Takšne stavbe so praviloma zemljiškoknjižno neurejene ter fizično dotrajane, rezervni sklad ni oblikovan, lastniki pa ekonomsko nezmožni zagotoviti potrebno obnovo objekta). Kako ravnati v teh primerih, ostaja še odprto vprašanje.

Beležimo tudi velik porast obvestil prijaviteljem po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, ki nalaga inšpektorju, da obvesti prijavitelja na njegovo zahtevo o svojih ukrepih. Ocenjujemo, da so se ta obvestila izkazala za koristna, ker prijavitelji pridobijo informacijo o tem, da se je njihova prijava obravnavala po uradni dolžnosti v okviru varovanja javnega interesa in se hkrati seznanijo tudi z ukrepi inšpektorja.

ZVKSES je stopil v veljavo 1. 8. 2004. Stanovanjski inšpektor zadolžen za to področje je pričel z delom v septembru 2004. Pripravljen je bil pregled tržnih ponudnikov, opravljeni pregledi nekaterih večjih investitorjev, njihovih nepremičninskih ponudb stanovanjskih objektov oziroma stanovanjskih naselij v različnih regijah Slovenije. Po evidentiranju preko 250 ponudb nepremičnin je postalo očitno, da je mogoče izvršiti nadzor le za določeno naključno izbrano število ponudnikov vključno s tistimi, za katere smo prejeli prijave o domnevnih kršitvah zakona.

Inšpekcijski nadzor smo usmerili predvsem v ugotavljanje nepravilnosti zaradi tako imenovanih prehodnih določb, to je na prodajo posameznih delov v objektih, ki so bili zgrajeni pred uveljavitvijo zakona, pri prodaji pa je bilo potrebno za še ne prodane posamezne dele-stanovanja že upoštevati zakon. Zaradi kršitev je bila izdana tudi ureditvena odločba.

Posebej velja omeniti, da je inšpekcijski nadzor izredno zahteven, saj je potrebno pregledati obsežno dokumentacijo za vsak posamezen primer, zato je tudi število zadev omejeno na zmožnost izvedbe inšpekcijskega nadzora. Glede na opravljene preglede v večini primerov niso bile ugotovljene kršitve, ki bi narekovale izrek inšpekcijskega ukrepa z odločbo, prav tako niso bili ugotovljeni elementi prekrška. V posameznih primerih je imel stanovanjski inšpektor svetovalno vlogo, kar so investitorji upoštevali pri nadaljnjih prodajah.

Ocenjujemo, da je temeljni namen zakona v praksi dosežen. V času veljavnosti ZVKSES ni znan večji primer oškodovanja kupcev, kot se je to dogajalo v preteklosti. Domnevamo, da manjši trg črnih špekulativnih pogodb še obstaja, vendar se za te primere izve šele, ko je za kakršno koli učinkovito ukrepanje že prepozno. Omeniti velja, da se kupci stanovanj v večini primerov obračajo po pomoč na stanovanjsko inšpekcijo zaradi nerešenih reklamacij, to pa seveda ni predmet nadzora stanovanjske inšpekcije. Ob tem opazamo, da notarji pri sestavi tipskih pogodb vanje ne vključujejo klavzule o pravici kupca do zadržanja dela kupnine (res pa je, da takšna klavzula z zakonom ni izrecno predpisana kot obvezna).

4.2.3 Upravna izvršba

Stanovanjski zakon določa, da se odločbe, izdane na podlagi 125. čl. in 126. čl., v primerih, ko jih zavezanci ne izvršijo, predlagajo v izvršbo pristojnemu občinskemu organu v prisilno izvršitev v breme tistih, ki jim je naložena izvedba del.

Predlogov občinam za pričetek izvršilnega postopka po izvršljivih odločbah smo podali 36, sami pa vodimo izvršbo v 6-ih zadevah.

Upravna izvršba	Št.
Sklep o dovolitvi izvršbe	6
Predlog izvršbe pristojnemu občinskemu organu	36

Izvršbe, ki jih opravljajo občine na podlagi predlogov za izvršbo, se izvajajo s prisilitvijo etažnih lastnikov. Občinam, kjer se prvič srečujejo z našimi predlogi in izvedbo samega postopka, nudimo že vsa leta vso potrebno strokovno pomoč.

Glede na število izdanih ureditvenih odločb in število postopkov izvršbe lahko zaključimo, da zavezanci v večini primerov izpolnijo naloženo obveznost v danem roku in prisilna izvršba ni potrebna.

4.2.4 Prekrški

Zaradi suma storitve prekrška smo začeli s postopkom v 232-ih zadevah. Najpogostejše kršitve etažnih lastnikov so bile:

- neplačevanje stroškov upravljanja (vključujejo neplačila v rezervni sklad)
- opustitev v zvezi z najemnim razmerjem (nesklenitev pogodbe, opustitev registracije pogodbe oziroma prijava davčnemu organu)

Kršitve na strani upravnikov pa so bile:

- opustitev obveznega sklica zbora lastnikov enkrat letno,
- kršitve obveznosti ob prenehanju upravljanja (primopredaja poslov)
- kršitve povezane z vodenjem in porabo sredstev rezervnega sklada (58 zadev)
- kršitve pri vodenju sredstev obratovanja in vzdrževanja
- pomanjkljiva letna poročila

V spodnji tabeli je prikazano število posameznih ukrepov:

ZP-1 prekrški	
Odločba	21
Plačilni nalog	127
Opomin	15
Opozorilo	12
Obdolžni predlog	0
Odločba se ne izda	50

Zahteva za sodno varstvo	
Sklep (zavrže prekrškovni organ)	4
Odločba se odpravi in ustavi postopek	1
Nova odločba	6
Poslano pristojnemu sodišču	29

Poslano DURS v izvršitev	57
---------------------------------	-----------

Vsi postopki o prekršku so se začeli po uradni dolžnosti. Ločimo hitri postopek, v katerem prekrškovni organ hitro in enostavno ugotovi dejstva in dokaze za odločitev o prekršku. Prekršek torej zazna na podlagi ustreznih tehničnih sredstev ali naprav in se izda plačilni nalog. Postopek dejansko hiter in enostaven. To pa ne velja za vse ostale primere, kjer je potrebno pregledati poslovanje pravnih oseb, kar zahteva obsežen vpogled v finančno knjigovodsko dokumentacijo, visoko strokovno usposobljenost, veliko časa in odgovornost pooblaščenih uradnih oseb. V tem primeru se vodi poseben ugotovitveni postopek, dokazni postopek, ki je enako zahteven kot redni sodni postopek zoper pravno in odgovorno osebo.

Na nek način bi te postopke glede na potreben obseg pregledane dokumentacije lahko primerjali celo z revizijskimi postopki poslovanja pravnih oseb.

Podani sta bili tudi dve ovadbi Državnemu tožilstvu zaradi suma storitve kaznivnega dejanja.

4.3 ZAKLJUČEK

Na podlagi vsega navedenega lahko zaključimo, da je stanovanjska inšpekcija kljub močno povečanemu obsegu dela na račun novih pristojnosti v prekrškovnem postopku izpolnila zastavljene naloge. Izvedene aktivnosti nadzora na področju imenovanja upravnikov, oblikovanja in vodenja rezervnega sklada, izpolnjevanja obveznosti etažnih lastnikov pri poravnavi stroškov upravljanja, pripravi letnih poročil in še bi lahko naštevali, so pripomogle k zagotavljanju pogojev za učinkovito upravljanje v večstanovanjskih stavbah. Obseg kršitev stanovanjskega zakona, ki se nanaša na zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba, se ne povečuje. Ureditvene odločbe pa zavezanci praviloma izvršijo v postavljenih rokih, tako da so izvršilni postopki bolj izjema kot pravilo. Na področju ZVKSES večjih kršitev nismo ugotovili, kljub temu bo naše delo tudi v prihodnje usmerjeno v preventivni nadzor.

K zmanjšanju kršitev stanovanjskega zakona bi po oceni stanovanjske inšpekcije prav gotovo pripomogle potrebne spremembe in dopolnitve zakona. Za nadaljnjo učinkovitost dela stanovanjske inšpekcije je potrebno zagotoviti ustrezne tako materialne kot kadrovske pogoje.